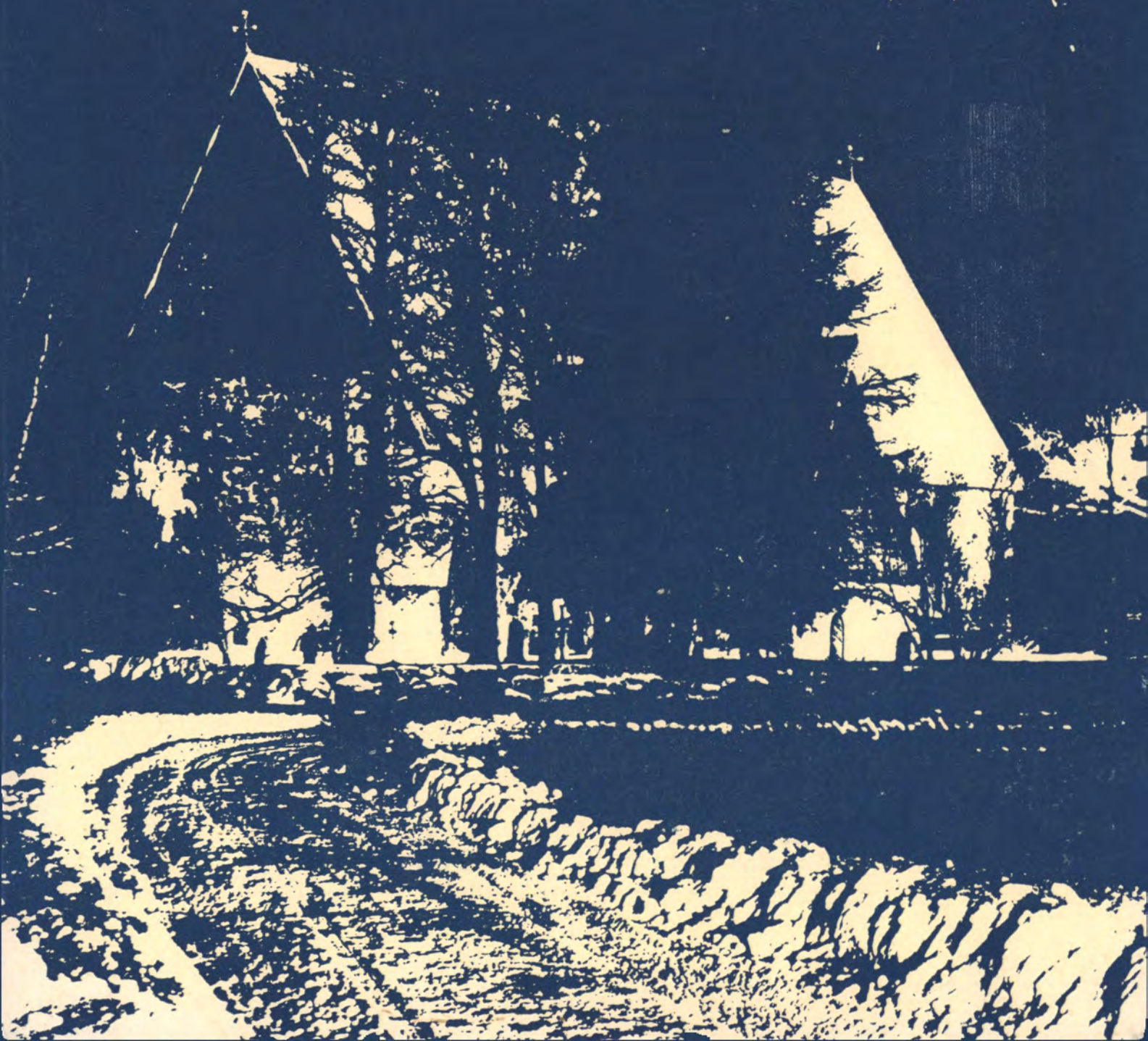

Jsonkyyön Joulu

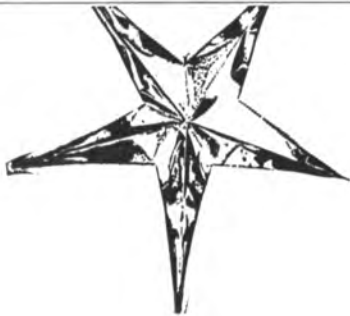

ISONKYRÖN KUNTA

JA ISONKYRÖN SEURAKUNTA

Toivottavat Pohjankyrön kansalle

Hyvää Joulua ja menestyksellistä Uutta Vuotta!

Hyvää Joulua

ja

onnellista vuotta 1973

ISONKYRÖN JOULU 1972

SISÄLLYSLUETTELO

Kansikuva	K J Mielty, ARPS valokuvaaja, Isokyrö
Tervehdys Unkarista	Aune Ahola, rouva, Isokyrö
Toimittajan tunteita	A-toimittaja
Hyvää Joulua ja — — —	Omistuskirjoitusta varten.
Muistojen jouluaatto	Matti Nummensalo, kirjailija, Isokyrö
Valokuva	K J Mielty
Jouluaattona	Sanat Matti Nummensalo
	Sävel Aulis Vainio, Lahti
Valokuva	K J Mielty
Jouluaatuksia	Jussi Salo, pastori, Seinäjoki
Valokuva	Aili Korpela, opettaja, Isokyrö
Nangombe Nekujanpoika	Kirsti Pakkala, sairaanhoitaja, Ambomaa
Valokuvat	" "
Isokyrö kunnallismiehen näkökulmasta	Veikko Ulvinen, kunnanjohtaja, Isokyrö
Valokuvat	K J Mielty
Isonkyrön Yhteiskoulun arkipäivää	Pirkko Paloheimo, rehtori, Isokyrö
Valokuva	Markku Rintanen, lehtori, Isokyrö
Historiallinen Isokyrö	K J Mielty
Valokuvat	" "
Kyröläinen Joululekenta	Tane Jokinen, Helsinki
Airo ja IMAS	A E Ahola, evl.evp. Isokyrö
Pärinöitä kahrellatoista hevoosella	Matti Nummensalo
Kuvakirje Uuden vuoden vietosta Japanissa	Railli Korhonen, diakonissa. Japani
Lähetysaarnajalle	Nimimerkki Priitta
Maalis - ilta	Tane Jokinen
Valokuva	K J Mielty
Sitä kulkumiesten kaksipaikkaista ei enää ole	Mauno Valtari, maanvilj. Isokyrö
Autiokappeli	Tane Jokinen
Piirros	" "
Pöllö	Priitta
Valokuvat	Esko Perttu, Seinäjoki. Kari Lehtonen Isokyrö
Ihmeitten ihme	Priitta
Piparipuuhat Joulua lähellä	Chia Jokinen, koul. Helsinki
Mitä Joulun minulle merkitsee	Nimimerkki Anne
Syksyisessä metsässä	Nimimerkki Sysis
Joulu	Nimimerkki Kala -55
Ajatuksia lahden takaa v. -72	Lahja Larsson, apuhoit. Lidköping, Ruotsi
Siirtolaisen jouluostokset	Yrjö Lehtonen, putkiasentaja Painesville, Ohio
Valokuva	" "
Matkalla maahanpanijaasiin	Priitta
Kotiseutuveikkaus	K J Mielty
Mistä kauppias tiäsi?	Nimimerkki M

Toimituskunta:

Annikki Lehtonen, vastaava toimittaja. Samelli Harjunpää, talous. Ritva Laukkanen, Tauno Lehtonen, Arvi Mäkynen, Aune Saari, Pentti Saari.

Julkaisija: Isonkyrön Yrittäjät r.y.

Tervehdys Unkarista

Suomessa usein vierailnut Suomalais-Ugrilaisen kielitieteen professori, unkarilainen Irene Németh saatuaan viime vuotisen Isonkyrön Joulun, on siitä minulle lähettämässään kirjeessä maininnut:

"Lämmin kiitos kirjeestäsi ja samalla — sekä Sinulle että sisaruksillesi — Isonkyrön Joulusta. Molemmat ovat herättäneet minussa kauniita

muistoja Nurmeksessa ja myöhemmin Isossa-kyrössä viettämästäni kesästä. Niilo- sedan valokuva on mielestäni erittäin hyvä, ja muistosat ja hänen runonsa (Rauhalla ei loppua) ovat sydäntä liikuttavia. Huomaan Isokyrön Joulusta, että Isokyrö on kehittynyt hyvin tärkeäksi paikkakunnaksi."

AUNE AHOLA

Toimittajan tunteita

Yhteisin ponnistuksin on toistamiseen saatu kootuksi Isonkyrön Joulu, nyt malli -72. Tämä on iloinen asia. Todistaahan se, että vielä elää keskuudessamme rakkaus kotiseutuun ja halu tehdä jotakin sen maineen puolesta. Onhan lehti myös sirunen kotiseutuhistoriaa.

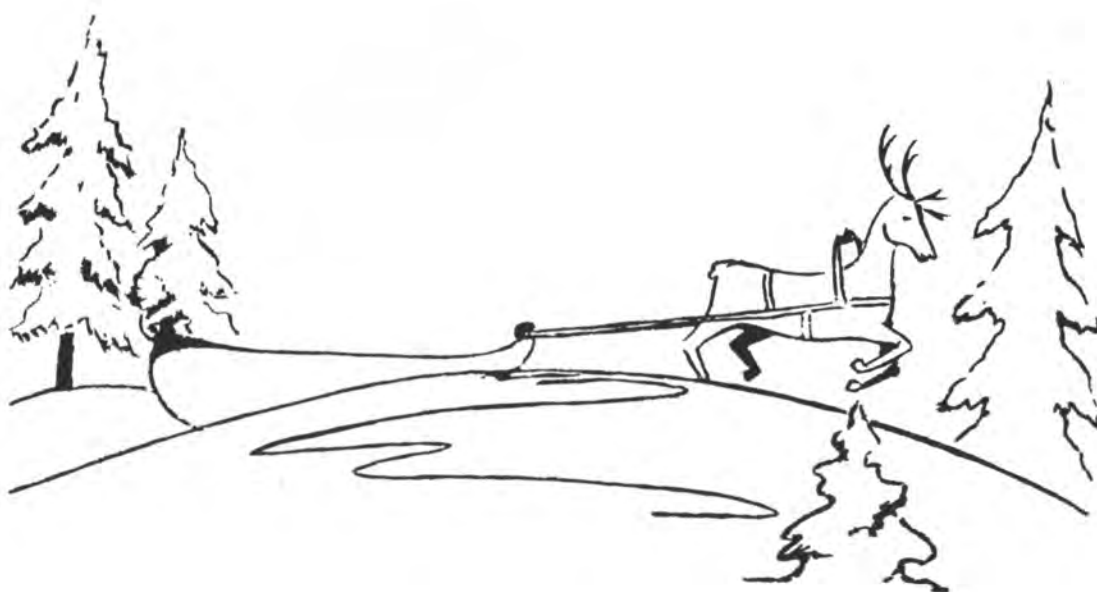
Toimittajan mieli on kiitollinen. Suurin osa heistä, joiden puoleen olemme kääntyneet, on auliisti tarttunut kynäänsä. Valokuvamateriaali on suurimmalta osaltaan yhden ainoan henkilön vaivannäön tulos. Avustuksia pelkän lehti-ilmoituksen perusteella on tullut vähemmän kuin viime vuonna. Sitä enempi ne ovat sydäntämme lämmittäneet. Isonkyrön karjalaisiin ja Ruotsin siirtolaisiin emme ole saaneet yhteyttä, yrityksistä huolimatta. Valitamme tätä syvästi! Nuorison ja lasten anti on ollut vähäinen, mutta kuitenkin toivoa herättävä. Kiitämme sydämellisesti kaikkia avustajia ja toivomme jatkuvaa kiinnostusta lehteä kohtaan.

Yllä on tervehdys Unkarista. Näinkin kauas on Isokyrön Joulu yltänyt ja saanut innostuneita lukijoita. Voimme vain toivoa, että lehtemme tänä vuonna löytää tiensä yhä useampaan kyröläiseen kotiin, ympäri Etelä-Pohjanmaan ja kaikkialle, missä pohjalaisia ja heidän ystäviään majailee pyöreällä planeetallamme.

Isonkyrön Joulun esikoiskappaleessa oli Matti Nummensalon runo "Jouluaattona." Sen luoman tunnelman herkistämänä entinen isokyröläinen, Aulis Vainio, puki runon sanoman säveliin, joidenka nuottimerkit löytyvät tästä lehdestä. Tuota runoa siteeraten toivotan kaikille Isonkyrön Joulun -72 lukioille siunattua joulua:

Jospa Joulun Lapsi saisi
majan meissä pysyvän.
Kokonansa uudistaisi
sydämemme yksin Hän.

A - TOIMITTAJA

Muistojen jouluaatto

Korkea hetki: Jouluaatto.
Hämärä, luminen ilta.
Mieleeni tulvii muistojen saatto
vuosilta kaukaisilta.
On kuin keskelle talvea saisi
henkäys lauha ja lämmin.
Niin, mikä sydäntä koskettaisi
joulua lempeämmin.

Matkalle jälleen Unien reessä
lapsuusmaihin mä lähdän.
Nään niin selvästi silmäini eessä
kuusen ja joulutähden.
Hartaana katsoo pikkumiesi,
taatto kun Kirjan avaa.
Tupahan hohkaa takan liesi
lämpöä uuvuttavaa.

Pieni se tupa on ainoastaan,
pieniä lahjat pukin.
Mutta ne sentään riemulla vastaan
otamme itse kukin.
– Enkeli Taivaan... Kuinka se helkkää
nostaen juhlamieltä.
Kaikki kun muistan, valoa pelkkää
vastaani tulvii sieltä.

Kauas on jäänyt se jouluaatto.
Paljoa nyt olen vailla!
Poissa on siskot, äiti ja taatto,
pysyvän joulun mailla.
Vain kuvat kymmenten vuosien takaa
kirkkaina ohitse kulkee,
kunnes käteni, vanha ja vakaa,
muistojen lippaan sulkee.

MATTI NUMMENSALO

M. M. M. M. M.

Joulusaattoua
Koraalim tapaus Matti Muuronen - Antti Väinö

Handwritten musical notation for the first system, including treble and bass clefs, notes, rests, and dynamic markings like *p* and *mf*.

Hil-jai-si-na sen het salet, hämyyn huntu kat-taa maan, Koh-ta kirkkaat jou-lu valot isyiltä, il-toan

Handwritten musical notation for the second system, including treble and bass clefs, notes, rests, and dynamic markings like *p*, *mf*, and *f*.

Saunon-taan kotia arki päivän lomaan juh-la-heit-ti saun-ti sa. Rauhaa maahan rauhattomaan

Handwritten musical notation for the third system, including treble and bass clefs, notes, rests, and dynamic markings like *p*.

joulu kallot juh-lis-ta

*Jouluisesti omistettu sisareille
 Antelle. Tammik. 16. 1. 1972 Antti*

Joulu- Ajatuksia

Kohtaamme joulun ulkonaisesti eri tavalla olosuhteistamme riippuen. Kohtaamme joulun myös sisäisesti, ajatuksissamme ja tunnelmissamme eri tavoin. Erilaisuuden syyt voivat olla monella taholla, yksi syy lienee meidän ikämme.

Joulu on lasten juhla. He ovat sitä joulukansaa, joka varauksettomimmin lähestyy joulua. He eivät paheksu joulun kehysten muuttumista, he laulavat avoimesti enkeleistä ja Jeesuslapsesta. Me toivotamme heille sydämestämme todellista jouluiloa aina siitä hetkestä kun joulun ensimmäiset aavistukset tuntuvat ilmassa aina siihen hetkeen, jolloin joulu on eletty loppuun.

Lasten vastakohtana pidetään vanhuksia. Hänen muistonsa voivat hakeutua vanhoihin jouluihin, erilaisiin, toisensisältöisiin. Jouluaaton hämärässä voi vanhuksen katse nähdä kuusen ympärillä tuttuja kasvoja, ajan rajan ylittäneitä, mutta hän voi kuin salaa itseltäänkin kysyä, vieläkö minä olen ensi jouluna täällä. Hyvää joulua sinulle vanhus, hyvää joulua 1972.

Me keski-ikäiset olemme lasten ja vanhusten välillä. Me koemme joulun omalla tavallamme. Me koemme kiireen, me koemme joskus joulusakin turhaa menoa. Me pelkäämme ja kannamme huolia. Ja kaiken keskellä me kaipaamme entisiä jouluja. Me toteamme hätkähtäen, ettemme tavoita enää joulun tunnelmaa. Juhlassa

on jokin asia muuttunut perin arkipäiväiseksi. Tästä huolimatta saamme toivottaa toinen toisillemme hyvää joulua. Joulu ei riipu meidän mielipiteistämme tai tuntemistavoistamme.

Juuri tässä on eräs osa joulu-evankeliumia, joulun sanoma ei muutu maailman tai meidän mukamme. Kehykset voivat muuttua, ehkä niiden täytyykin seurata kaikkea muuta kehitystä. Itse joulun sanoma on sama. Se kertoo meille erotuksesta, että meillekin on syntynyt Vapahtaja. Tämä Vapahtaja ei luokittele meitä, hänen sanomansa suuruus ei riipu meidän tunnelmastamme tai olosuhteistamme, tai jouluodotuksistamme.

Hän, joulun Herra julistaa rauhaa. Voimme aistia jotakin rauhasta jouluaaton iltapäivässä, kun liikenteen melu on hiljentynyt, liikkeiden ovet on suljettu, työn äänet piholla vaientuneet. Joulun rauha on ulkonaista rauhaa, mutta yli sen on sisäinen rauha. Joulun sanoma kehoittaa jälleen ajattelemaan hankalasta lähimmäisestä hyvää, se kehoittaa ymmärtämään kilpailijaa tai toisin ajattelevaa. Se kehoittaa myös asettamaan jälleen uudestaan koko elämän, tämän häviävän mutta rakkaan, Jeesuksen Kristuksen eteen valmiina anteeksisaamiseen. Suurin rauha on hänessä ja hänen kauttaan. Tässä hetkessä on Sinulla, vanhan lakeuden asukas todellinen joulu.

JUSSI SALO

Lapsi oli heikko, mutta ihmeeksemme hän toipui ja alkoi kasvaa. Nyt hän on jo kuusi vuotias poika ja voi hyvin.

Nangombe oli silloin työasioissa kaukana Upingtonissa. Monta kuukatta myöhemmin vaimonsa kuoleman jälkeen hän tuli takaisin Ambomaalle. Tuo aika oli hänelle kutsuaikaa. Hänen ambolainen toverinsa oli opettanut hänet lukemaan. Nangombe luki Raamatua, jostain syystä hän ei halunnut kastetta. Syyksi hän sanoi, ettei osannut laulaa Jumalan lauluja. Kaste jäi. Nangombe palasi bushmannikylään, jonne nyt oli kyhätty kapakoita. Vähitellen Nangombe luopui kokonaan kastekoulusta ja Raamatun luvusta. Kapakan juomat olivat makeampia.

Nangombe lähti uudelleen suuren erämaan taa työansioon. Hän sai työpaikan, mutta siellä ei ollut hyvä olla. Isäntä löi bushmanni miestä. Niinpä eräänä päivänä hän karkasi. Yli armottoman erämaan ilman evästä ja tuttua kaaripyssyä myrkkynuolikoteloineen alkoi taivallus kohti Onankalia. Kyllä hän erämaan kasvattina tiesi mistä vettä ja vähän ruokaakin löytää, mutta villieläinten kuonoon haisi Nangomben pesty ihmiselle haiseva nahka ja matkasta tuli kohta-

Nangombe Nekujan poika

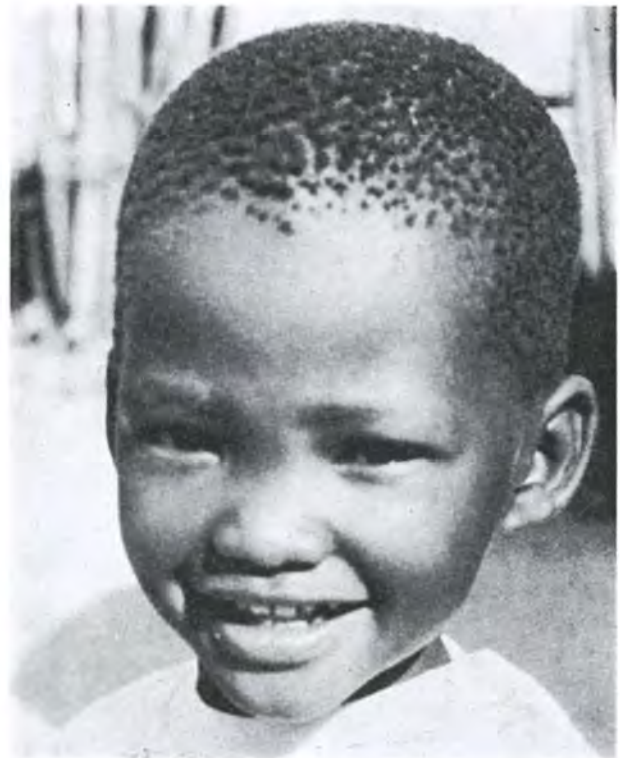
Jumalan ääni sisällämme kutsuu meitä anteeksiannon omistukseen. Jokainen, jos on rehellinen, tietää ja tunnustaakin sen. Ihmettelemme vaan itsekin sitä, että estelemme. Tuo este itsessämme on kuin suljettu ovi. Se että ovi avautuu on käsittämätön ihme. Mielestäni se on suurin ihme, mitä koskaan on tapahtunut ja tapahtuu tälläkin kuulentojen aikakaudella.

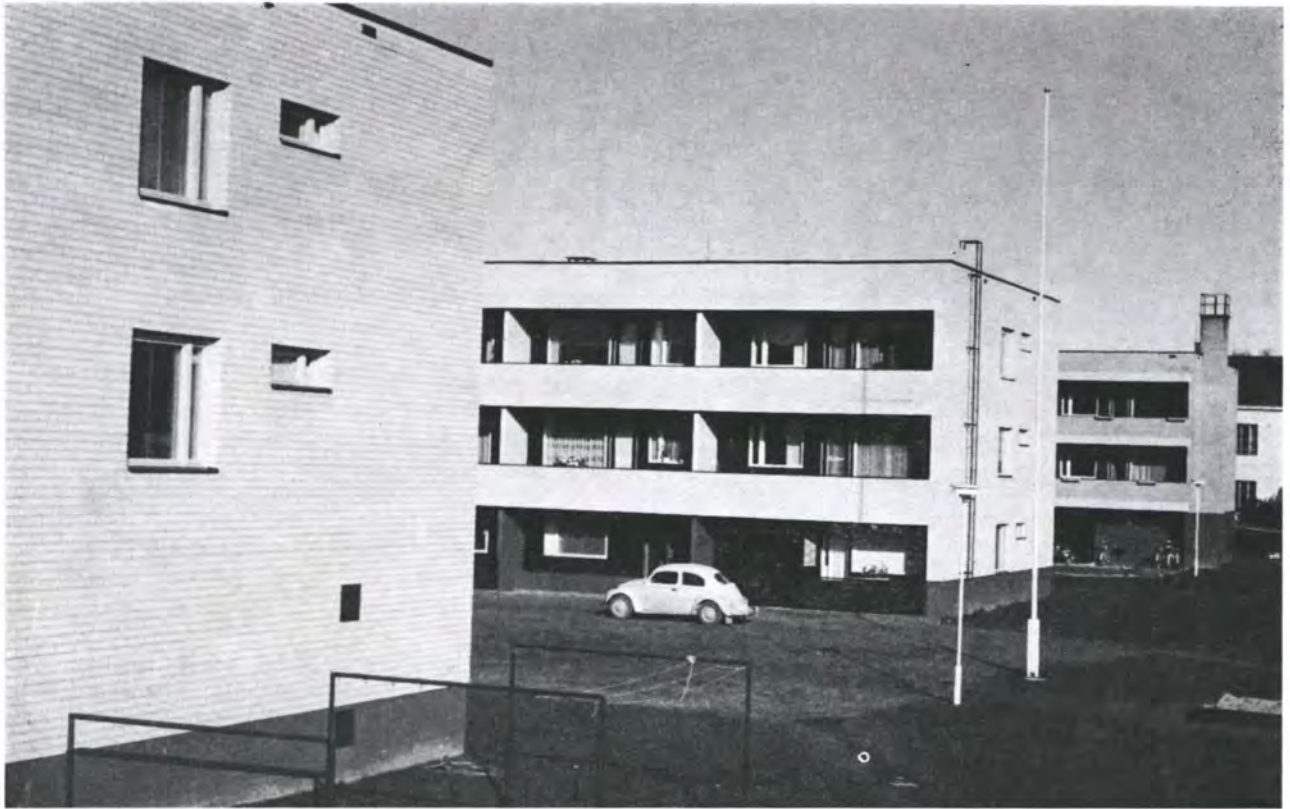
Kun ihminen suostuu, niin Jumala avaa oven mittaamattomassa arnessaan. Samalla avautuu eteemme uusi maailma, jossa Jumala on kaikkialla, ei peloittavana vaanijana vaan Isänä, jonka suurin halu on tehdä hyvää lapselle.

Jumala ei avaa väkisin, vaikka sitä toivomme ja napisemme sitä, ettei Hän niin tee. Jumala käyttää eri keinoja saadakseen ihmisen ymmärtämään parhaansa.

Merkillisesti Hän pensastolaismiestä *Nangombe Nekujan poikaa* kutsui sisälle elämään.

Tutustuin Nangombeen vuosia sitten. Hänen nuori, pieni vaimonsa *Nampe* kuoli synnytyttyään yksin metsässä pienen pojan, joka sai nimekseen *Uusiku* se on Yö, koska syntyi yöllä. Isoäiti, *Nuugulu* toi pienen keskosen meme *Nelagon* (Äiti Onnellinen) luo Onankaliin, jossa Äiti Onnellinen on lähetyssaarnaajana. Isoäiti käski lähettää lapsen meille Onandjokwelle.

VEIKKO ULVINEN:

Isokyrö kunnallismiehen näkökulmasta

Isokyrö on aikaisemmin tunnettu suurena Etelä-Pohjanmaan "emäpitäjänä", josta on vuosisatojen kuluessa muodostettu useita nykyisiä kuntia. Isokyrön pelloista on kirjoitettu muutamia vuosikymmeniä sitten ilmestyneissä kansakoulujen oppikirjoissa. Isokyrön harmaa ki-

vikirkko on ollut vuosisatoja tunnettu historiallinen nähtävyys, johon lukuiset retkikunnat ja vieraat ovat käyneet tutustumassa.

Nykypäivän Isokyrö on samaa peltoa kuin aikaisemminkin. Koneellistunut maatalous ja kaikilla aloilla esiintunut kiivaampi elämänrytmi

lokas. Keskellä Namutonin erämaata hän joutui leijonien piirittämäksi. Onneksi siinä oli yksi hieman suurempi piikkipuu, jonne hän pääsi pakoon. Pahinta oli se, etteivät leijonat lähteneet siitä lähietäältä pois. Nangombe joutui olemaan puussa janoisena, piikkien pistämänä ja polttamana toista päivää. Siellä hän huusi Jumalan puoleen. "Jos vielä pääsen Onankaliin elävänä, menen heti kastekouluun ja annan kastattaa itseni", rukoili Nangombe. — Leijonat jättivät Nangomben puun ja sen seudun ja Nangomben matka jatkui.

Kurjassa kunnossa hän saapui Äiti Onnellisen majalle Onankaliin. Äiti Onnellisen iloinen vastaanotto, jauhojuoma (ontaku) ja puuro olivat lääketta väsyneelle ja uupuneelle matkalaiselle. Nangombe kertoi, mitä hän oli Jumalalle luvannut. — Nangombe kulki kapakan ohi kastekouluun. — Kasteessa hän sai uuden nimen, *Sem*. Hänet kastettiin Isän, Pojan ja Pyhän Hengen nimeen.

Leijonat ajoivat hänet sisälle Jumalan valtakuntaan.

Ovi avautui ja Sem sai nähdä Jumalan rakkauden.

Jumalan rakkauden valossa elämällä on tarkoitus. Se ei ole mieletön sekasorto, ei pelottava tulevaisuus eikä tyhjämpäiväinen olotila, vaan jokainen päivä on lahja. Elämä vaikeuksineen on lahja. Jumalan rakkauden valossa tulevaisuus on valoisa, vaikka niin vähän siitä tiedämme. "Saamme odottaa uutta taivasta ja uutta maata, jossa vanhurskaus asuu". Ja jo nyt viettää joulua, sisäisen rauhan juhlaa.

Pyydä, että Jumala armoissaan avaisi sydämesi oven anteeksiantamisen ja saamisen rauhalle. Silloin saat joululahjoista suurimman. Rukoile sitä minulle ja meille kaikille läheteille ja ennen muuta heille, joita se ei ole vielä milloinkaan saavuttanut.

Isokyrön joulun lukijoille rakkaat jouluterveiset

KIRSTI PAKKALA

on siihen vain lyönyt oman leimansa. Hevonen on vaihtunut traktoriin ja sirppi leikkuupuuriin. Näin on pysytty kehityksen kulussa, mutta se on tuonot mukanaan muutakin. Maataloudesta koneellistumisen vuoksi vapautuvalle työvoimalle ei ole löytynyt työpaikkoja kotikunnasta. Työpaikat ovat löytyneet läheisistä asutuskeskuksista, Etelä-Suomesta tai Ruotsista. Ongelma on ollut maakunnallinen (valtakunnallinen) eikä ainoastaan isokyröläinen.

Tällä hetkellä isokyröläisiä on vajaa 6.000. Viimeisen väestölaskennan mukaan se jakautuu elinkeinon perusteella seuraavasti: maa- ja metsätalous 51 %, teollisuus ja rakennustoiminta 21 % ja palvelu, kauppa ja muut 28 %. Taaajamissa asuu väestöstä noin 25 %. Väestön vähenemisessä on havaittavissa selviä pysähtymisen merkkejä syntyvyyden voimakkaasta vähenemisestä huolimatta.

Ulospäin näkyvä voimakkain kehittyminen näyttää tapahtuneen viimeisen kolmen vuoden aikana. Tätä ennen on hoidettu melkein kaikki kehityksen perusedellytykset, jotka eivät ole niinkään näkyviä kuin viimeaikaiset toimenpiteet. On täytynyt varmistaa hyvä sähkön saanti. Vesi- ja viemärlaitoksen aikaansaanti on ollut välttämätöntä. Rakentamiseen tarvittavia maa-alueita on hankittu ja tärkeimmillä alueilla kaavoitus hoidettu. 1960-luvulla vallinnut suurimittainen ja kunnan kannalta vaikeasti hoidettavissa ollut työttömyys näyttää onneksi olevan takanapäin. Kaiken edelläolevan aikaansaaminen, sekä kunnan mukanaoleminen monenlaisissa kuntainliitoissa, joissa kuntalaisten peruspalveluksia hoidetaan, on ollut juuri niitä

perusedellytyksiä, joille me pystymme tulevaisuudessakin rakentamaan. Olen vuosien mittaan havainnut, että näiden perusedellytysten aikaansaamista eivät kuntalaiset ole kovinkaan paljon arvostaneet. Vasta maanpinnasta ylöspäin tapahtuvaa rakennustoimintaa näytetään arvostettavan enemmän.

Kunnan kehittyneisyyttä arvioitaessa näytetään käytännössä arvostettavan teollistumisasetta (työpaikkojen saantia), palvelutasoa ja veroäyrin hintaa. Jos näitä kutakin arvioidaan vain erikseen, ei saada oikeaa kuvaa. Ylläolevia ja eräitä muitakin tekijöitä on arvosteltava kokonaisuutena ja johtopäätökset tehtävä sen mukaisesti. Jos tätä taustaa vasten arvostellaan Isokyröä, on asioita, jotka voidaan merkitä plus-salla ja asioita, joita voidaan merkitä miinuksella.

Isokyröläisillä on yleensä kaikki ne peruspalvelukset, joita maalaiskunta voi tarjota, joskaan ne eivät ole kaikissa sivukylissä yhtä lähellä kuin kunnan keskustassa. Jokapäiväisessä elämässä emme tätä kuitenkaan aina huomaa. Vasta jos jokin niistä puuttuu, se kyllä havaitaan. (sähkö, vesi, kouluolot, tiet ym.). Myöskin veroäyrin hinta on aina pysynyt kohtuullisena. Se on noudatellut keskitasoa. Teollistamisessa ja sitä tietä uusien työpaikkojen saamisessa olisi ollut toivomisen varaa, joskin viimeisten vuosien mittaan on kehitys kulkenut myönteiseen suuntaan.

Jos kehitys ja teollistamisneuvottelut jatkuvat lähivuosina siinä laajuudessa kuin kuluneena kesä- ja syyskautena, on varmaa, että kunnassamme on lähivuosina puute monenlaisesta ammat-

Isonkyrön yhteiskoulun arkipäivää

Elämme voimakkaiden muutosten aikaa. Koululaitos on temmattu niihin mukaan. Yhä painokkaammin todetaan, että se on osa muuttuvaa yhteiskuntaa. Silmäys Isonkyrön yhteiskoulun arkipäivään osoittaa sen.

Koulun harrastustoiminnalle varattu ilmoitustaulu peittyi kokouskutsuihin, joita milloin

minkin puolueen nuorisjärjestöt sinne kiinnittävät. Puoluetietoiset nuoret kantavat vaatteis- saan omia tunnuksiaan. Teinikunta ottaa kantaa EEC:hen, Vietnamin asioihin, kotimaisiin poliit- tisiin kiistoihin. Ollaan ehdottomasti puolesta tai vastaan. Koulussa toimii myös innokas seu- rakunta, joka päivä päivältä kasvaa. Sen toi-

tityövoimasta. On suuri vaara olemassa sortua teollistamishysteriaan. Tällä tarkoitan, että ryhdytään hankkimaan teollisuutta millä hinnalla ja keinolla tahansa. Siihen ovat monet kunnat sortuneet ja tulokset ovat olleet sen mukaisia.

Teollistumisen edellytykset täällä pitäisi olla yhtä hyvät kuin muuallakin, ehkä paremmatkin. Tarvitaan vain "yhteen hiileen puhaltamista". Sitä osittain puuttuu vieläkin. Nähdään vain kunnan ulkopuolelta tulevat teollistajat.

On ilolla todettava, että viimeaikaiset teollista- mistoimenpiteet näyttävät onnistuneen. Tulok- set eivät silti näy heti, mutta hetken kuluttua.

Monet muutkin kunnan toimenpiteet ovat olleet myötätuulessa. Arvosteluakin on ollut. Se onkin huomattavasti helpompaa kuin asioiden toteut- taminen. Arvostelujen yhteydessä tulisi yleensä esittää parempia vaihtoehtoja. Niitä saa kuiten- kin erittäin harvoin.

Kaiken kaikkiaan. Isokyrö elää eräänlaisen renesanssin alkuvaikeuksissa. Kaikkinaisen hy- vinvoinnin luomiseen tähtäävät perusedellytyk- set ovat olemassa. Tarvitaan vain asiallista har- kintaa ja malttia eri toimenpiteiden toteutuksen tärkeysjärjestystä harkittaessa. Tarvitaan riittä- vän kaukonäköistä ajattelutapaa. Tarvitaan "yhteen hiileen puhaltamista".

mesta järjestettiin Pyhäinpäivän aikaan kristilliset koululaispäivät, joissa oli runsaasti osanottajia koko Lapuan hiippakunnan alueelta. Innostusta ja rohkeutta ei puutu.

Kouluneuvosto aloittaa toimintansa kevätlukaudella. Siihen kuuluu neljä opettaja- ja neljä oppilasjäsentä. Lisäksi siihen kuuluu puhevaltaisina kolme oppilaiden valitsemaa apujäsentä. Varamiehiä on yhtä paljon kuin jäseniäkin. Laissa oppikoulun kouluneuvostosta sanotaan neuvoston tehtävänä olevan mm. kehittää ja yhtenäistää koulun kasvatuksellista suunnittelua, ylläpitää ja edistää koulun sisäistä, koulun ja kodin sekä koulun ja ympäröivän yhteiskunnan välistä yhteistyötä. Erityistä huomiota on kiinnitettävä uusiin oppilaisiin ja heidän koteihinsa. Vähintään kaksi kertaa lukukaudessa pitää kouluneuvosto yhteiskokouksen vanhempainneuvoston kanssa. Tällaisessa kokouksessa voidaan pohtia paitsi koulun ja kodin yhteistyötä, myös koulun yleisiä suuntaviivoja. Yhteiskokous voi antaa lausuntoja ja tehdä esityksiä. Kouluneuvoston tehtävänä on lisäksi avustaa kouluviranomaisia koulun valvonnassa, antaa koulun järjestyssäännöt, vahvistaa oppilaskunnan ja kerhojen säännöt sekä toimintaohjeet luokkakokouksia ja oppiainekokouksia varten, kehittää koulusosiaalista toimintaa, määrätä kurinpitorangeistukset lukuunottamatta oppilaan koulusta erottamista, valmistaa luku-suunnitelman muutosehdotus, esittää asiantuntijoita kuultuaan uusien oppikirjojen käyttööntamista, antaa lausuntoja opetusväline- ja kirjastohankinnoista, valvoa kouluyhteisöjäsenien oikeusturvaa, valvoa ja kehittää koulussa tapahtuvaa oppilaiden vapaata harrastustoimintaa sekä huolehtia koulun yhteisten tilaisuuksien järjestämisestä. Useat yllä luetelluista tehtävistä ovat kuuluneet opettajakunnalle ja rehtorille ja ovat paljoutensa ja monipuolisuutensa vuoksi tulleet hoidetuiksi verrattain pinnallisesti. On hyvä, että koulussa on nyt asioihin antautuva ja myönteistä kehitystä ajava elin. Toivottavaa olisi, että koulun sisäiset kysymykset viestitettäisiin tehokkaasti kaikille kouluyhteisön jäsenille ja tarvittaessa myös koteihin. Kun asioista tiedetään ja niihin voidaan vaikuttaa, tunnetaan ne omiksi. Kouluneuvosto voi toiminnallaan muuttaa asenteita koulua ja koulutyötä kohtaan myönteisiksi. Sama kouluneuvosto istuu tosin vain yhden kalenterivuoden. Uudet vaalit ovat vuoden kuluttua. Toimikauden lyhyys voi haitata vastuullista ja pitkäjännitteistä toimintaa. Tietenkin varsinainen ja säännöllinen koulutyö on esteenä sekini. Ovathan kouluneuvoston jäsenet sentään päätoimisesti opettajia ja oppilaita.

Runsaasta yhteisöllisestä toiminnasta huolimatta on koulussa pääpaino sentään vielä opiskelussa. Kaikki muu on kehystä, jolla pyritään tekemään varsinainen työskentely mielenkiintoiseksi ja mielekkääksi. Lukuvuoden 190 työpäivää ovat ilman harrastustoimintaa helposti harmaita ja yksitoikkoisia. Työpäivän pituus on tavallisesti kuusi tuntia koulussa, kotona tehdään

tehtäviä 0—3 tuntiin. Lukioluokilla on työpäivä joskus aivan pyöreä. Matka ensimmäisestä luokasta viimeiseen käytävää myöden on n. 200 metriä, mutta sen kulkeminen luokalta toiselle kestää kahdeksan vaikeata vuotta. Siihen kauden sisältyy uurastusta ja jännitystä paljon enemmän kuin luulemmekaan. Opetusmenetelmät ovat kehittyneet ja tavoitteetkin osittain muuttuneet, mutta perustavanlaatuisia tietoja ja taitoja ei opita ilman harjoitusta ja opiskelua. Peruskoulu tuskin poistaa koulurasituksista muuta kuin taloudellisen rasituksen. Halua uuden oppimiseen tarvitaan niin opettajien kuin oppilaidenkin keskuudessa jatkuvasti.

Koulun opetustilat ovat nyt ajanmukaiset. Kullakin koulun 17 luokalla on oma luokkahuoneensa. Lisäksi on erikoisluokkia biologian, kemian ja fysiikan, musiikin, kuvaamataidon, kotitalouden, tekstiilitöiden ja teknisten töiden opetukseen. Kaksi voimistelusalua, kielistudio ja terveydenhoitotilat palvelevat myös kaikkia oppilaita. Koulun uudessa ruokasalissa aterioi päivittäin 350—400 oppilasta.

Pinta-alaa on kaikkiaan n. 4500 m². Koulun johtokunta on pyrkinyt saamaan opetustilojen käytön mahdollisimman tarkoituksenmukaiseksi. Vuosittain on suoritettu peruskorjauksia milloin vanhan, milloin uuden koulurakennuksen suojissa. Isonkyrön kunta on ollut tässä kehitysprosessissa mukana, ja näin on saatu kansalaiskoulu ainakin joissakin kohdin ulkonaisesti niveltymään yhteiskouluun. Tilat tulevat riittämään yhä laajenevalle lukiolle ja tulevalle peruskoululle.

Parin vuoden kuluttua tämä Reinilän kosken partaalla oleva koulu täyttää 50 vuotta. Uusi vuosikymmen avaakin sitten jo aivan uudet näköalat koulun toimintaan.

PIRKKO PALOHEIMO

HISTORIALLINEN ISOKYRÖ

nykyajan kansainvaelluksen kohteena

Matkailusta puhutaan ja kirjoitetaan. Se elää voimakasta nousukautta. Suomi matkailumaana on muotia tällä hetkellä. Sen osoittaa selvästi kolmas sija ulkomaankaupan tilastoissa mikä antaa sille kansantaloudellista merkitystä. Se kykenee antamaan jo nykyisellään työtä ja toimeentuloa kymmenilletuhansille suomalaisille.

Mutta mitä matkailu oikeastaan on?

Historiasta olemme lukeneet kansainvaelluksesta, jolloinka suuret kansanjoukot vaeltelivat ympäri Eurooppaa, etsien rauhallista elintilaa sotaisessa maassa. Lähtökohtana suurelle kansainvaellukselle oli hunnien, erään Venäjän aroilla asuneen raakalaiskansan hyökkäys Eurooppaan.

Nyt lukija varmaankin kysyy: "Mitä edelläkerrotulla on Isonkyrön matkailun kanssa tekemistä?" Tarkoitukseni olikin saattaa lukija uteliaaksi. Aloitin tämän kirjoitukseni kansainvaellusajasta siksi, että tämä, jota meillä myöskin Kalevaisten aikakaudeksi kutsutaan on Suomen historian mielenkiintoisimpia ajanjaksoja. Isonkyrön kannalta se on taruhoitoista menneisyyttä, jota tänä päivänä voidaan käyttää hyödyksi matkailutoiminnassa.

Tämän kansainvaellusajan loppupuolella noin 500 j.Kr. osa suomalaisten heimosta nousi tähän maahan. Eikä tämä maa ollut suinkaan heitä tänne odottamassa siinä mielessä, että tervetuloa nyt sitten vaan ja olkaa kuin kotonanne.

Meillä suomalaisilla on aivan fantastinen, kansan suusta kerättyyn perimätietoon perustuva teos, joka kertoo juuri tästä ajasta, kansalliseepoksemme KALEVALA. Sen uudelleen tuleminen on alkanut ja mielestäni sen pitäisi olla kotien kirjahankinnoissa toisella tilalla.

Tutkimusten mukaan Kalevala on paikoitettu Varsinais-Suomeen, jonka pohjoispuolella oli Pohjolan valtakunta. Tämän Pohjolan valtakunnan hallintokeskus on mitä todennäköisimmin ollut Isossakyrössä, josta näkyvinä todisteina ovat Pukkilan ruhtinas- ja soturihaudat, sekä Leväluhdan uhrilähde. Tunnetun roomalaisen historioitsijan Tacituksen mukaan täällä asui v. 500 j.Kr. Sithones-heimo joita hallitsi nainen. Mikään ihme ei olisi, vaikka tulevat kaivaukset toisivat päivänvaloon itsensä Louhen emännän viimeisen leposijan.

Isonkyrön menneisyys on erikoisen monipuolisen kulttuurin leimaamaa. Täällä on kivi-

pronssi- ja rautakauden aikaisia hautalöytöjä. 1000-luvun alkupuolella jouduimme hansakulttuurin piiriin, josta näkyvänä muistona on Kyrönjoesta esiinpiistävä n.k. "lukkokivi", jota pidetään hansakauppioiden satamapaikkana.

Suuren Pohjan sodan ratkaisutaistelu käytiin Napuella 1714, jonka muistoksi pystytetty jyhkeä monumentti on vaikuttava nähtävyys synkän kuusikon keskellä.

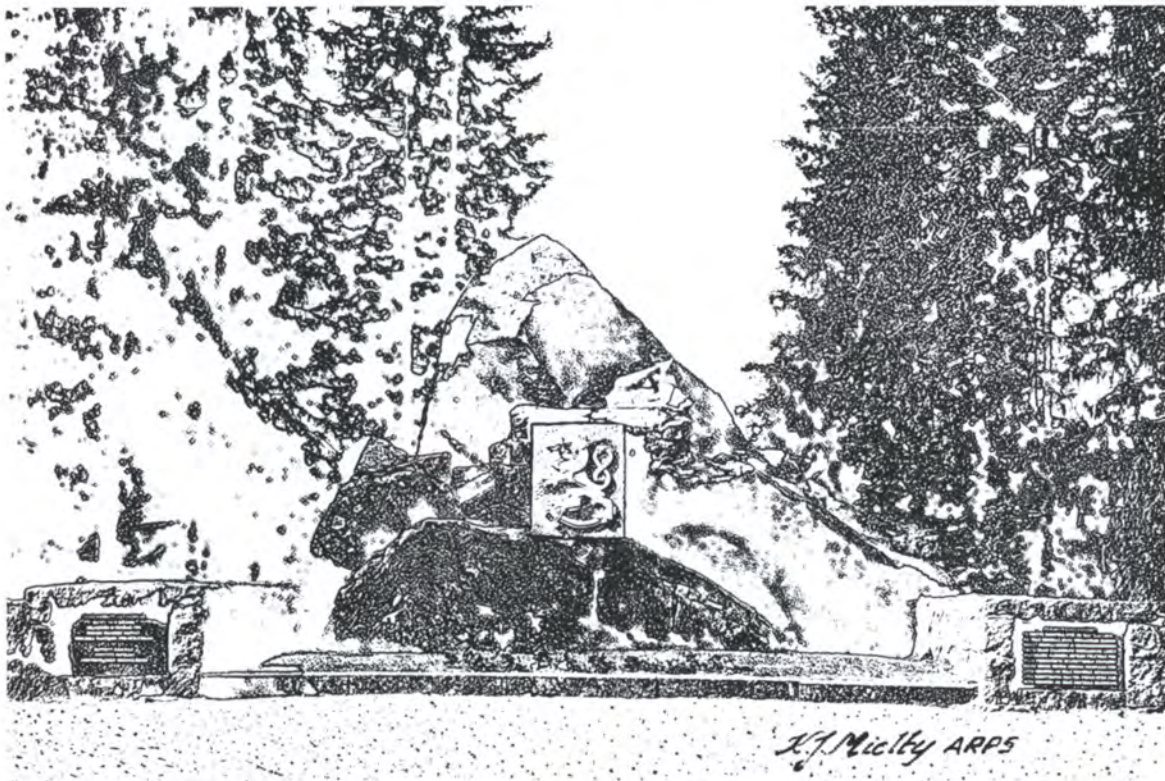
Koko suomenkielisen Etelä-Pohjanmaan kulturi- ja hallintokeskuksena olemisen arvokkaana muistomerkkinä seisoo Kyrönjoen rannassa monumentaalinen, vuosisatojen tyrskyt ja tyvenet kokenut, harmaakivinen Vanha Kirkko, joka lähes 700-vuotisen olemassaolonsa aikana on saanut tuntea riemua riemuitsevien ja surua surevien kanssa. Tämä kunnia-arvoisa vanhus on urheasti kestänyt siihen kohdistuneet paineet. Se on kasakkain hevostallista ja muista alemmuuden tiloista jälleen nousemassa siihen asemaan, mikä on vähintään oikeutettua. Ansoistaan sille olisi ehdottomasti kuulunut tuomiokirkon arvo. Sen puuttuminen ei ole kuitenkaan Vanhan Kirkon, vaan siitä päätöksen tehneiden häpeä.

Isonkyrön matkailutoiminta pitää tuki sisälään muutakin, kuin pelkän historian opintomatkan. Kunnan matkailulautakunta, kotiseutuyhdistys ja muut matkailun parissa työskentelevät ovat tiiviisti seuranneet alan kehitystä ja ovat olleet mukana perustettaessa ja kehitettäessä maakunnallisia ja kansainvälisiä organisaatioita.

Paikkakunnan omaa palvelutasoa on pyritty kehittämään tarvetta vastaamaan, välttämällä yli-

mitoitusta. Tällä hetkellä palvelutaso on ennemminkin alimitoitettua. Meillä on kyllä hyvätasoiset leiriytymis-, majoitus-, ruokailu- ja nähtävyyshäköteet. Mutta suurena epäkohtana on jo pitkään todettu motelli-, kantakrouvi- tai niihin verrattavissa olevan korkeamman luokan pysähtymispaikan puuttuminen. Samoin olisi nopeasti aikaansaattava se piste, johon matkailua markkinoivien organisaatioiden taholta voitaisiin ottaa yhteyttä ja päinvastoin. Näiden puutteiden poistamiseksi on tulevat suunnitelmat ja toiminnot tähdättävä. Muuten matkailu ja sen päätarkoitus olla eräänä tärkeänä elinkeino toiminnan muotona ryöstäytyy käsistämme.

Matkailupalvelukset koostuvat monista erilaisista hyödykkeistä, joita meidän tulee tuottaa ja mahdollisimman keskitetyn markkinointijärjestelmän avulla tarjota kuluttajille. Isonkyrön matkailutoiminta on laajentumassa siihen tilanteeseen, ettei sen hoitamisessa, yksinomaan luottamusmiesvoimin saavuteta parasta mahdollista tulosta. Vaan on nopeasti pyrittävä löytämään ratkaisu, jolla parhaiten voitaisiin taata matkailijalle matkustamisesta tuleva virkistys, hui ja hyöty, sekä samanaikaisesti huomioiden asukkaiden edut. Mitään yleispätevää ratkaisua tähän ei ole. Matkailu on elävää toimintaa. Se muuttuu koko ajan. Yhä enenevässä määrin ollaan siirtymässä ohjelmoituihin matkoihin. Se on lisääntynyt huomattavassa määrin myöskin Isonkyrön kohdalla. Viime kesänäkin täällä oli useita eri koti- ja ulkomaisia ryhmiä, joidenka täällä oleskeluajat olivat etukäteen valmisteltuja. Sweinfurtilaisen nuorisoryhmän viikon kestä-

❖❖❖❖❖ Kyröläinen Joululekenta ❖❖❖❖❖

Tälläasta ei vanahakkaa muistanehet ollehen sitte kaksikymmentä ja viis, ku loppiaasen aikoon kynnettihin ja kurinpäiren viälä iliman paitaa.

Simonpäiv' oli tullu ja menny, muttei siltoja näkyny. Anttikin oli ja meni, muttei aisoolla päästy ajelohon. Maa oli ja pysyy sulana ja mustana. Johonakin nevanojis oli hianoosta riitettä ja pohojaasen pualeesis mettänreunoos lunta ohkaasena viiruna mättähien välis. Ja niin otetihin fältit uurestansa esihin ja lähärettihin taakaasin pelloolle.

Toisin paikoon tuntuu pellonpinta olovan niinku vähä kontas, ku pellonpääs käännnyttihin uurelle vaolle. Fältinpukkoo leikkas nauhiasti mustaa maata ja siipi pyhkääsi kostiantuntuusen kiivunpinnan kiiltäväksi ja silooseksi. Savi färiäs kiivuuhin harmaan ja sinisen kiriavia pläisikiä ja vanahat voikukajjuuret leikkaapuu salaperääsen näköösiksi renkahiksi ja kuviooksi fälttöökseen pintahan.

Pikkuunen kloppuunen tullapuikkelehtii mätähikkööstä ja lätäkistööstä kujaa myärin kärehnänsä kannellinen päreskori. Koris oli kuparinen kaffipannu, jokoli kiaroottu vanahahan villatakihin, jottei kaffi jähtyysi matkalla kotua pelollen nevallairas. Kyntömiähet oli nähnehet poijan lähärön kotomäjeltä, pirättänehet hevooset koivujen ympäröömän suuren irtolohkarehen viärehen viimalta suajahan ja syyttelivät valakiaa kivistä kyhättyhyn tulisijahan kaffikuskin tulles.

Mettääsen mäjen ylle nevan takana oli noussu mustanpuhuva piliviseinä, joka nopiaa vyäryy yli taivahan ja pimentti koko tianohon. Miähet istuu tulenloimituksehen koivujen suajahan ja rupesivat levittelöhön evähiä etehensä. Iilma

vä virkistys- ja tutustumismatka tänne oli jo puoli vuotta ennakoita lähes kellonajan tarkkuudella ohjelmoitu.

Tietenkään ei läheskään kaikki asiat pelaa kellon tarkkuudella.

Viime kesänäkin sattui useita kömmähdyksiä. Samaa ryhmää luultiin niin moneksi, kuinka monesta pisteestä olivat sattuneet varauksensa suorittamaan. Joskus ei taas tieto pisteestä toiseen jostain syystä kulkenut ja niin sai Tarokin osansa tarvitsematta tehdä mitään markkinoinnin hyväksi.

Mikäli lukija on jaksanut lukea tämän kirjoituksen loppuun saakka, ymmärtää hän varmaankin syyn pitkään kirjoitukseeni. Matkailu ei ole niin yksiselitteistä, vaan se on alati muuttuvaa. Se ei milloinkaan salli uriutumista mihinkään määrättyihin kaavoihin.

K. J. MIELTY

synkkeni entisestänsäkin ja valakoosia pilikkuja iskepöy tuulen naulikoomina mustihin kynnösviiluuhiin.

"Näitä moon orottanukki", sanoo miähistä nuaree, melekeen kloppi viälä, katteli ympärillensä ja lisäs: "Kaffia ja lumisaresta."

"Kyllon pimiää", sanoo poika ja lisäs pari kallikkaa tulehen. "Aiva kun joulun erellä ainaki", katteli poika silimät ympyriäsinä ympärillensä.

Vanahempi miähistä katteli poikaa, hymyyli ja jatkaa kaffinjuantiansa ääneti lääkkiihin tuijottaan. Juatuansa otti muutaman sokurinpalan ja käveli hevoosten tyä. Hevooset hamuuli sokerit huulillansa sen kärestä ja miäs taputti niitä kaulalle hörährellen niiren korvahan. Miäs asteli takaasin piippuansa krassaten, istuu äskööselle paikallensa, täytti käyrävartisensa ja syyttelennänsä sitä kekälehellä katteli poikaa ja sanoo:

"Näyttää niinku Jooseppi Pohojankyröläänen olis sittenkin tulos."

Toiset kattoo hämmästynehinä ja vanhin lisäs:

"Tei oo tainnu kuullakkaa?"

"Ei, kuka soon?" kysyy poika.

"Molin kersa, kun mun mummani siitä mulle kertoo. Emmoo muistanukkaa. Tuli vain tuasta ilimasta ja joulun läheesyyrestä miälehen. Soli jokin sellaanen lekenta vai miksi niitä ny sanotahan."

Miäs istuu kyynärpäillensä polovihinsa nojaten, tuprahutteli piippuansa ja jatkaa:

"Soli tälläasta samallaasta kun nykki, pimiää ja niinkun koko luanto olis kuuhollansa ja orottaas jotaki tapahtuvaksi. Aivan niinkun silloin kerran likimmä seittemänsataa vuotta sitte.

Silloin vain oli kyllä pakkaaset käynehet ja Kyröönjoki vahavas jääs, vaikkei lunta ollukkaa.

Illansuus yhtäkkiä, niinkun pilivet olis revennehet ku vanaha höyhentyyny, alakoo sataa lunta. Ensin se vain putos sakiana ja ääneti, sitte rupes irästäkäsän tuulemahan ja kohta se vonkuu ja uluvoo ku suret lakialla. Ainuat elävät olennot tuas Jumalan ilimas näytti olovan hämärät variot jojejjäällä, niinkun miäs olis taluttanu hevoosta suupälestä ja joku olis istunu nyyttyjen kans sen hevoosen seliäs.

Ventälän paikkehilla variot nousi jokitörmää ylähä kylää kohori. Tulivat kauppakylän talojen tyä ja koputtelivat ovihin ja ikkunaluukkuuhin. Toiset luuli, jotta tuuli kolisutteloo, eiväkkä mennehet eres kattomahan. Johonakin mökis tultihin raottamahan ovia, mutta kun mökinäijä näki, jotta siäl'oli miäs, hevoonen ja viälä joku seliäs, niin se sanoo, jotta kun on niin täyttä ja kylymää, jotta menkää munkkien isoolle tuvalle koittaa, ja veti oven kiinni. Mutta munkkituvalla ei näkyny mihinkääläasta elämää ja nii variot kääntyvät pois kylästä ja lähtivät myrskynkiälis takaasin jokia kohorin.

Kulukijat tulivat töyrähälle, johona seisoo yksinäinen musta savu-uuni vääntynehen kivijalaankivien keskellä. Mutta siitä jokehen päin seisoo lato heiniä täynnä ja sen variohon sekaapuvat miähen, hevoosen ja seliäsistujan variot.

Aamu valakeni kirkkahana ja tyyneä. Hianoonen pakkaanen piti yöllä satanehen lumen untuvaasna, kun kyläläiset tulivat portahiansa laakaoson ja toisiltansa kyselöhön, jotta mitähän se sellaanen knaputtelu mahtoo viimeyänä olla? Mutta lumes näkyy vain pualeksi peittynehet jäljet, jotka tuli jojelta yltäpäin ja lähtivät takaisin jojelle alappäin.

Aikansa kun oli ihimetelty markkinapuarin portahilla yän pyryä ja kulukijoota, niin päättivät, jotta kaikki kolome munkkia lähtöö jäläkiä myärin kattohon, jotta mitä ne oli ja mihin ne hävis.

Lakia kimalteli tuhansina säkenöönä, kun munkit kahalas hahtuvalumes jäläkiä seuraten ja tulivat vanahoolle tuvarraunioolle, jotka nyt oli lumen peitos.

Laron eres seisoo hevoonen loimi seliäs ja laronovipuut oli nostettu nojallensa seinän viärehen. Hevoonen kattoo alahuuli lerpallansa, kun munkit tuli peräjälikihin larolle päin. Larosta astoo pitkä miäs niiren etehen.

"Herra joulunaluusia antakohon", sanoo miäs.

"Joulua tulovaa, Jooseppi", toivottelivat munkit hämmätynehinä, "Teistei oo vuasihin kuulunnukkaa. Tekös sitä viimeyänä myrskyn myätä tulitta?"

"Me olimma matkas Mariatan kans. Tulimma viälä kerran jouluksi kotopaikoolle", sanoo Jooseppi ja kattoo latohon päin, josta samas kuuluu piänen lapsen itkua.

"Onko sulla pikkuusia", kysyy Aamos-munkki.

"Syntyy aamuyästä", sanoo Jooseppi.

Munkit tyäntyy laronovellet kattomahan. Ja siälä istuu heinään keskellä fällyyhin käärittynä Mariatta, Joosepin vaimo ja silloli sylys piäni mosselo ja se vikaji.

"Herra hyvästi antakohon", sanoo Aamos, "kuinka tootta päriänny?"

Mutta Jooseppi ei vastannu, kattoo vain Aamosista ja hymyili.

"Nyt tuutta heti munkkitupahan", sanoo Aamos.

Ja niin lähärettihin, Aamos erellä hevoosen kans, toinen munkki kantoo knyytyjä, kolomas peittehiä ja kaurapussia. Jooseppi kantoo syllynänsä fällyyhin kiarottua Mariattaa, jol'oli piäni kitajava mosselo rinnoollansa. Hetken matkaa kun olivat mennehet, niin pysähtyyvät kattomahan kumparesta jokitöyrähällä. Punamariasia pihilajia seisoo lumes rauniootten ympärillä ja muutama kuusi sojotti kun kynttylät laron takana.

Sullon koria paikka siinä", sanoo Aamos.

"On kun kirkommäki", sanoo Jooseppi.

"Se kun siinolistin", sanoo Aamos.

"Siinon kumpares, rakenna", sanoo Jooseppi

Aamos kattoo Jooseppia, Mariattaa ja pikkuusta ja soli varma, jotta Jooseppi meinas mitä se sanookin. Ja joulukuun auringos näytti aivan niinkun säreskehä olis ollu niiren päitten ympärillä.

Munkit ohojas tulijat tallihin, jotta saisivat ensin selevitellä tavaransa ja tillata hevoosensa ja menivät sitte itte erellä tupahan laittomahan pöytää koriaksi ja pikkuuselle pesuvesiä. Kun kaikki oli kunnos, eikä ketään ruvennu kuulumahan, niin Aamos lähti kattomahan, jotta tulukaa jo. Mutta talli oli tyhyjä. Munkkien kaks vanahaa hevoosta vain seisoo nurkahnansa ja pärskytti siaraamiansa ja niinkun jokin valonkajastus olis loistanu joka paikasta. Eikä pihalumeskaan ollu kun tulojäljet tallihin.

Joosepin tuvarraunioolle sitte aikoonansa kirkko rakennettihin, ensin puusta, sitte kivistä. Ja siinä se seisoo, vanaha kirkko, ja pappila on munkkituvan tallin kohoralla, siinä mihinä Jooseppi, Mariatta ja se pikkuunen katosivat."

Vanahae miäs kopisti sammunehen piippunsa ja katteli ympärillensä. Lunta oli satanu jo kynöksen valakooseksi. Alakoo olla hämäärää.

"Jonsei ny heti lähäretä, nii jää tinki kesken", sanoo ja käveli fältinsarvihin.

Ja valakoosehen ohkaasehen lumehen kääntyy musta raita, joka etääpyy ja sekaapuu vähitel-len joulunaluusehen hämäärähän.

TANE.

Tri. Väinö Airo

Nimittäin tässä järjestyksessä. Ellei olisi, tai olisi ollut edellistä, olisiko jälkimmäistäkään. Kuluneena vuonnahan nuo Isot Kirjaimet viettivät syntymäpäivää, 50-vuotistoimintaansa muistellen. Ammuttiin juhlallisesti ja oltiin ampumatta juhlallisesti, laulettiin, puhuttiin, soitettiin, palkittiin, muisteltiin. Kehuttiinkin.

Kun tri Väinö Airo yli 50 vuotta sitten otti ampumaseuran perustamisen hoteisiinsa, oli hän tähän tehtävään erikoisen perusteellisesti, airomaisesti, valmentautunut. Airon moninainen toiminta tässä suhteessa ei ennen hänen Isoonykyröön tuloaan liene niinkään yleisesti täällä tiedossa, että on aiheellista tuoda siitä esiin joku hajapiirto. Kun näissä muutamissa näkymissä hetkisen viivähtää, havaitsee, että Airo ja ampuminen kuuluu yhteen. Sattui muun muassa niin, että samana vuonna 1899, kun hän pääsi ylioppilaaksi, pilvet tummenivat maamme yllä.

Airo ja IMAS

Idästäpä, taasen kerran, julistettiin korkeimmalta taholta "helmikuun manifesti". Se tuli tekemään kerrassaan lopun maamme silloisesta autonomiasta. Kansa vavahti. Erikoisesti nuoret. Monenlaisiin vastatoimiin ryhdyttiin. Ratkaisevaa osaa tuli näyttämään ampuminen. Airo jo tällöin yksinään ja muitten joukossa sitä harrasti — päämäärä selvänä. Nuorelle ylioppilaalle riitti puuhaa. V. 1900 teki hän salaisen matkan Kielin kanavalle tutkien kaikessa hiljaisuudessa — niin — sen räjäyttämismahdollisuuksia. Pian tämän jälkeen hän meni Köpenhaminaan tutkiskellen siellä olevia Englannin laivastoyksiköitä. Vienan Karjalaan hän teki hiihtoretken 1905, katsoen samalla, kuten hän sanoo, jonkunlaisia kiertoliikemahdollisuuksia porojen avulla. Jopa itse suuren Venäjän pääkaupungissa Pietarissa hän kävi silmäillen myös erinäisiä siltarakennelmia 1910. Kaikkiin näihin matkoihin liittyi muutakin kuin huvi. Olivatko nämä kaikki jonkun toimeksiannosta vai olivatko ne vain jonkinlaisia "yksityisyritteliäisyyttä" ei ole tarkemmin tiedossa. Vähän kai kumpaakin, ehkä enemmän omaa yksinäistä ajattelua ja sen teettämää toimintaa. Sehän sopi niin Airon kuvaan. Siihen aikaanhan kaikkalainen tämänlaatuinen "harrastelu" oli äärimmäisen salaista. Vieras sotaväki. Santarmit. Kätyrit.

Vaikka kyllä hän toistenkin toimeksiannosta toimi. Vuosisadan alkuvuosina sen ajan aktivistien perustama urheilujärjestöksi naamioitu Voimaliitto oli ensimmäinen liike, joka ei enää tyytynyt sanoihin, vaan turvautui aseisiin, ampumiseen, itsenäisyyden saavuttamiseksi. Tarvinneeko sanoa, että Airo oli tässä liikkeessä mukana. Ohjelmaan kuului urheilu, ammunta, valistustyö. Koko vuosisadan alkuvuodet, aina lääketieteellisten opintojen päättymiseen saakka 1913, Airo liikuskeli pääasiassa Lounaissaomessa kirjallisuuden ja aseiden kuljetuksessa sekä poliittisen valistustyön tekijänä, ampumaharjoitusten pitäjänä ja neuvojana. Voimaliiton toimesta oli laadittu oikein painettu ampumaopas. Sen ensilehdellä oli heti lause: "Harjottaudu tarkaksi ampujaksi, hoida kiväärisi mitä huolellisimmin, sillä ainoastaan siten voit olla varma siitä, että se ei petä, jos sinun täytyisi siihen tur-

Harjoituksissa 6. 5. 1928 olivat mukana vas. Pauli Minnilä, Viljo Knaapi, Jaakko Keko, Väinö Airo, Aukusti Kauppi, K. A. Saunamäki, Viljo Kauppila, Eino Kamila, Olavi Kujala, Toivo Kauppila, J. A. Keko, K. V. Lindström, Ilmari Rintatalo.

vautua suojellaksesi isänmaatasi." Tätä ohjetta katsellessa on nähtävissä yhtäläisyys siinä, Airon 1921 perustamassa IMAS:n ensimmäisiin sääntöihin laatimassa tarkoitus- pykälässä, jossa nim. sanotaan: "Isonkyrön Metsästys- ja Ampumaseuran tarkoituksena on herättää ja vireilläpitää urheilumetsästys ja ampumaharrastusta paikkakunnalla, kohottaa jäsentensä ampumataittoa ja sen kautta kansan puolustuskykyä ja isänmaanrakkautta".

Voidaan sanoa, että Airo perustaessaan IMAS:n oli tätä tehtävää varten valmentautunut parikymmentä vuotta. Eikä perustaminen turhaa ole ollut. Yli 50 vuotta on seura toiminut — ampunut, ampunut todella koko ajan, ei ole nukahtanut kun olosuhteiden pakosta, vain sotien ajaksi, mutta ampui silloinkin, tosin toisiin maaleihin. Että oppia ei oltu turhaan saatu. Paitsi ampumista oli Airolla, kuten tiedetään, muitakin harrastuksia, mutta sanottava on, että ampuminen oli N:o 1. Ei suinkaan vaan ampuminen sinänsä, se oli hänestä vain välikappale suurempien päämäärien saavuttamiseksi. Erikoisesti oli hänen sydämellään nuorison mukaan saaminen. Tässä hän onnistuikin niin, että ennätti tuloksia nähdä. Hänen kasvattamansa nuoret pysyivät hyvin paikkansa pitämään kilpailuilla ja tosimitelöissä — sodissa. Myös sotien jälkeen ja edelleenkin on nuorisotoiminta seuraa lähinnä. Niin vanhapoika kuin Airo olikin, ei naisasiakaan hänelle aivan vieras ollut. Ei, olihan tunnettua hänen kohteliaisuutensa naista kohtaan. Hänen toimestaan ja avulla naisetkin rupesivat ampumaan ja kilpailemaan. Ennen sotia naisammunta oli säännöllistä, joskaan lukumääräisesti ampujia ei montaa ollut — noin 5—6 aktiivia. Mutta kun Airo kuoli, niin kuoli myös naisammunta. Nousseeko vielä.

Monet Airon kasvattamista nuoristakin ovat jo kilpalluista kaikonneet, mutta on niitä vielä

AMPUMAMAJA Sofia Knaapi, Emmi Vaismaa, Väinö Airo ja K. J. Vaismaa.

mukanakin — tosin tietysti veteraaniluokissa. Aika menee. Seuran saavutuksista ei ole tarpeen ryhtyä tässä yhteydessä yksityiskohtaisemmin lukua pitämään. Todettakoon vain, että on ollut ja on seuran mestareita, pitäjän mestareita, piirinmestareita, näitä yksinomaan sotien jälkeen aina noin kolmeenkymmeneen saakka, Suomenkin mestareita ja mitähän kaikkea heitä lieneekään. Unohtamatta tietenkään lukuisia korkeimpia luokkamerkin saaneita enemmän kuin niitä vähän alempiakaan.

Ja, jos ja kun näin jatkuu, niin uusia ja taas uusia tulee, sillä nykyisin on seuran nuorisotoiminta sillä mallilla, että tuloksia on odotettavissa. Mahdollisuudethan ovat nykyisin niin aseisiin, ampumatarvikkeisiin, ampumaratoihin ja moniin muihinkin mukavuusolosuhteisiin nähden paljon entistä paremmat, joskin — valitettavaa kylläkin — kielteisetkin ilmiöt vetävät tai vedättävät nuorisoa puoleensa. Mutta ampumisella näistäkin pääsee. Lopuksi: Airo ja IMAS ovat yhtä ja samaa.

A E AHOLA

Toiset ja kolmannet polvet kymppiä käyttämässä. Kari Kettula, Harri Kujala, Jussi Lehtonen ja vetäjä Jaakko Kauppila.

Pärinöötä kahrellatoista hevoosella...

Muistoja Kustaa Kyntäjästä eli Kyntö-Kustaasta.

Kirjailija Unto Seppänen julkaisi joskus 1930-luvulla "Iloisten ukkojen kylä"-nimisen kannakselaisromaanin. Vuosisatamme alkukymmenillä hänen veroisensa kirjailija olisi ehkä hyvinkin löytänyt Lehmäjoen kylästä samantapaisen romaanin ainekset. Siihen aikaan siellä nimittäin eli ja vaikutti koko joukko todella "iloisia ukkoja", sanavalmiita leikinlaskijoita, joiden sutkauksia ja letkauksia väliin vieläkin toistellaan, Kylän perillä asuneesta Juho Viitaluomasta ja hänen leikkisyydestään on eri yhteyksissä kirjoitettakin. Vähemmän kuuluisia, mutta ei vähemmän sanavalmiita olivat myöskin eräät keskemällä kylää asuneet kansanmiehet, sellaiset kuin Kustaa Kyntäjä, Edvard Lamminkoski, Juho Humalamäki sekä tämän kirjoittajan isä Efraim Nummelin. Tässä jutussa haluan muistella nimenomaan ensiksi mainitun ukon puheita ja muita tempauksia.

Kustaa Kyntäjä eli Kyntö-Kustaa, kuten häntä kyläläisten kesken nimitettiin, asui Maijansa kanssa korkealla mäellä sijaitsevassa harmaassa tuvassaan, jokseenkin keskellä kylää, kansakoulun lähimpänä naapurina. Hän oli aivan tavallinen "työn raskaan raataja", jonka toimeentulo oli kesäisin kuokan ja lapion, talvisin sahan ja kirveen varassa. Kovin korkea ei Kustaan ja Maijan elintaso liene silloistenkaan mittojen mukaan ollut, mutta päivä meni ja toinen tuli heille siinä missä parempiosaisillekin, jaksoivatpa he vielä huoltaa kaksi Amerikkaan häpyneen poikansa poikaakin siihen ikään asti, kunnes nämä pystyivät itse leipänsä ansaitsemaan.

Kustaan elämää huojensi varmaankin suuressa määrin se, että hänellä oli ihailtava taito ottaa vaikeudet leikin kannalta ja nauraa jopa omille vahingoillensakin. Tästä pieni esimerkki. Ollessaan kerran muutamien muiden metsämiesten kanssa jossakin meren saarella puutavaran hakkuussa, miehet illalla työnsä päätyttyä tekivät metsään komean lämpymävalkean. Kustaalla lienee kuitenkin ollut tarpeeksi lämmin jo nuotion polttoainetta kerätessään, koskapa hän riisui yllään olleet "pikkupälsyt", heittäen ne maahan. Kun nuotio oli palanut loppuun ja Kustaa alkoi vetää turkin taas ylleen, ei sitä löytynytäkään mistään. Vähän etsittyään hän lopulta huomasi kärventyneitä kankaan ja lampaannahan riekaleita pistävän esille kekäleiden alta. Siinä tilanteessa olisi jo monelta pojalta tullut tulikivenkatkuista tekstiä, mutta Kustaa sen kun vain naurahti kuivasti, kynsäisi vähän niskavillojaan ja totesi rauhallisesti:

— Mä ny jo melkeen arvaan kuinka siinä on käyny...

Toisella kerralla Kustaa kavereineen oli matkalla samantapaiselta metsäreisulta yötä myöten

kotiin päin. Seutu oli vierasta, ja miehet eksyivät perusteellisesti. Aikansa harhailtuaan he tekivät järkeväen päätöksen jäädä odottamaan auringon nousua, saadakseen siitä oikean suunnan selville. Siinä odotellessa syntyi kuitenkin pientä väittelyä siitä, miltä kohtaa tuo nousu oli odotettavissa. Yksi viitto yhtäälle ja toinen toisaalle taivaanrantaan kohti. Kustaa, jolla oli nytkin eniten malttia odottaa, kyllästyi viimein kavereiden ennusteluihin ja tokaisi:

— Älkää ny söhiköökö sitä aurinkua. Antakaa ny sen nousta mistä se tahtoo...

Vuonna 1898 rakennettiin Lehmäjoelle kansakoulua. Kustaa ei ollut mikään kirvesmies, mutta jonkinlaisena hanslankarina hänkin liene työmaalla ollut. Kun rakennuksen kehikko jo oli pystyssä, mutta vielä ikkunoita vailla, hän kaahi päätyikkunan aukosta sisälle, käveli huoneiden lävitse ja tuli toisesta päädyistä ulos. Sen tehtyään hän "trossasi" rakennusmiehille:

— Mä oon ny kans käyny kansakoulun läpi...

En tiedä, oliko Kustaa koskaan ollut mikään viinamäen mies, mutta joskus nuorempana hän kuitenkin oli joutunut sellaiseen "sakkiiin", jossa oli viljelty metelivettä ja tarjottu hänellekin. Oli ehkä tullut otettua vähän liian kanssa, sillä aamulla Kustalle oli ilmoitettu, että hän oli hiprakassa ollessaan särkenyt ikkunan. Ei hän sen uutisen johdosta pahemmin säikähtänyt, kysäisipähän vain rauhallisesti:

— Menikö se pahoonkin rikki...?

Kustaan ei koskaan tarvinnut miettiä vastauksiaan, vaan ne tulivat häneltä aivan laukaisemalla. Ollessaan jo vanhahko mies hän oli kerran niin sanotussa kattokökässä. Ylemmäksi ehdittyä häntä nähtävästi alkoi vähän "viämistää", koskapa istui ylen vakavana paikoillaan jostakin "taakstualista" kiinni pidellen. Joku nuorempi mies kysäisi tällöin josko Kustaa pelkäsi, johon puhuteltu heti vastata tärähytti:

— En mä muuta pelkää kun putuamista.

Jos olivat Kustaan sutkaukset omalaatuisia, niin sitä oli ainakin yhtä suuressa määrässä se naurun tirskahdus, jonka hän repliikkinsä perään päästi, — tosin usein vasta sitten kun kuulijat jo olivat naurunsa nauraneet. Vahinko, ettei hänen elinaikanaan vielä pelattu nauhurien kanssa niinkuin nykyisin. Se naurahdus olisi nimittäin ollut jälkimaailmaakin ajatellen täydellä syyllä tallettamisen arvoinen.

Olessaan jo melko vanha mies, Kustaa yritti vielä eräänä syksynä kulkea jollekin isännälle uutispeltoa kuokkimassa. Aamuisin hän kuokokselle mennessään näki säännöllisesti erään ladon katolla koppelon istuskelemassa. Kustaalla oli hallinnassaan jonkinlainen vanha suustaruokittava haulikko, nähtävästi Amerikkaan men-

neen pojan peruja. Itse hän tuskin koskaan oli pyssyä laukaissut, mutta tiesi kuitenkin, mitä ja missä järjestyksessä sen piippuun survottiin. Niinpä hän siis panosti aseensa ja otti sen mukaansa työhön mennessään. Koppelo istui taas tavanmukaisella paikallaan, Kustaa tähtäsi ja tärähytti, ja katso: Lintu putosi kuin putosikin ladon katolta. Osuuskaupassa poiketessaan hän sitten tapasi miehiä, jotka ihmettelivät miten Kustaa, aivan kokematon pyssymies, oli voinut osua koppeloon, vieläpä niinkin antiikkisella aseella. Muuan mies rohkeni arvella, että "kyllä se oli vahinko", mutta tällaista ampumataitonsa väheksymistä Kustaa ei ollenkaan hyväksynyt, ja niinpä hän vastasikin äkäisesti:

— Mikä hele-vetin vahinko se oli, kun mä vasta varsin ammuun. Jos siinä olis miäs istunu ja mä olsin sitä ampunu, niin sanoosikko sä sittenkin jotta se oli vahinko. . . .

Kun Kustaa ei enää jaksanut tehdä raskaampaa työtä, hän alkoi ansiokseen vuoleskella puuhevosia lasten leikkikaluiksi. Saatuaan muutamia kymmeniä valmiiksi, hän laittoi ne säkkiin, nosti säkin sarvikelkkaansa ja lähti "hevosmarkkinoilleen". Eivät ne Kustaan luomukset miltään jalorotuisilta vaikuttaneet, mutta eivätpä olleet hinnallakaan pilattuja. Vain markan kappaleelta ne maksoivat, saattoipa useampia ostaessaan saada alennustakin. Ja kauppa kävi, sillä kukapa oikein kehtasi olla vanhalta ukolta ostamatta, vaikka ei olisi hevosta välttämättä tarvinnutkaan.

Kerran kevättalvella Kustaa liikkui Vöyrillä asti hevossa kauppoojaan tekemässä. Keli alkoi äkkiä huonontua, Kustaalle tuli kiire päästä lykkäämään kelkkaansa Lehmäjoelle päin, ja säkissä oli vielä tusina myymättömiä hevosia. Hänen onnistui kuitenkin kaupitella koko jäännösvarastonsa samaan paikkaan, ja maksuksi niistä hän sai säkillisen perunoita. Lehmäjoelle päästyä Kustaalla oli sitten täysi aihe trossahdella:

— Hain Vööriltä kaharellatoista hevoosella pärrinöötä.

Kustaalla ja Maijalla oli toki oma lehmäkin, mutta lehmien yleiseen tapaan se piti aina tiettyinä aikoina muutaman viikon "vuosiloman", jolloin heidän oli haettava maitonsa meijeriltä. Kun Kustaa kerran tuli kannuineen sellaiselta maidonhakupatkalta, eräs vastaantuleva naapuri jotakin sanoakseen kysyi, oliko hänen lehmiänsä ummessa. Tähän Kustaa vähääkään aikalemmatta vastata tärähytti:

— P-kanti se ainakin vielä eileen. . .

Ollessaan jo siinä määrin vanhuuden heikontama, että kävellessään saattoi "kuupata" koska ja mihin hyvänsä, Kustaa vielä kerran kävi meijeriltä maitoa hakemassa. Olin siihen aikaan meijerin palveluksessa ja tehtäviini kuului muun muassa juuri kulutusmaidon jakeleminen. Työmatkoillani jouduin päivittäin kulkemaan vanhusten mökin ohi, tosin muutaman kymmenen metrin etäisyydeltä. Kun tarjona oli vaara, että Kustaa voi kaataa hinkkinsä sisällyksen pitkin tietä, tarjouduin viemään sen hänen puolestaan

kotiin mennessäni. Mielihyvin Kustaa hyväksyikin tarjoukseni, mutta ei kuitenkaan halunnut vaivata minua viemään hinkkiä aivan tupaan asti, vaan kehoitti:

— Paa se sitten vain siihen tiän viärehen. Pystyhyn!

Tuo koomillinen "ohje" ja sitä seurannut tavanomainen, jäljittelemätön naurun tirskahtus taisivatkin olla viimeiset mitä Kustaan omasta suusta kuulin, sillä sen jälkeen hän ei enää kyllällä liikkunut eikä pitkää aikaa elänytäkään. Ne ovat vain jääneet mieleeni todistuksena siitä, kuinka Kustaalla huumori kukki viimeiseen asti, vaikka hänellä oli jo melkein sananmukaisesti "jalca haudassa ja toinen partaalla".

Kustaa oli niitä miehiä, joiden mielestä oma apu on parasta apua, kuten edellä kuvatut hevossa kaupatkin" osoittavat. Muistan, kuinka hän kerran vähän totisemmalla tuulella ollessaan kuvaili pitkän elämänsä vaiheita ja vaikeuksia, päättäen juttunsa sanoihin:

— Mutta kunnan apua ei mun oo tarvinnu vielä koskaan pyytää. . .

Niissä sanoissa oli jotakin sellaista ryhtiä, joka saa minut vieläkin hengessäni nostamaan lakkia Kyntö-Kustaan muistolle.

MATTI NUMMENSALO.

Kuvakirje Uudenvuoden vietosta Japanissa

Japanilaisille joulun sijasta uusi vuosi on vuoden tärkein juhlapäivä. Silloin kaikki saavat lomaa ja valmistetaan myös erikoiset ruuat. Juhlan viettoon liittyy myös ehdottomasti temppelissä käynti. Onhan "jumalalle" uhrattava, että alkava vuosi olisi suotuista.

Läpi uuden vuoden yön ja -päivän jatkuu kymmenien tuhansien ihmisten muodostama virta suurempien temppelien läheisyydessä. Perhekunnittain saavutaan "rukoukseen" ja uhraamaan. Sisääntuloportilla ostetaan onnea tuottava sulka.

Kuvassa näkyvät valkoiset läiskät ovat rahoja, jotka juuri on heitetty temppelin edessä olevaan suureen altaaseen. Poliisit valvovat järjestystä.

Ennen temppeliin menoa on kuitenkin suoritettava puhdistus, ja se tapahtuu suuta huuhtomalla määrättyssä vesialtaassa.

Olkoon rukouksemme, että "totinen valkeus, joka valistaa jokaisen ihmisen", koittaisi myös japanilaisille.

RAILI KORHONEN

LÄHETYSSAARNAAJALLE

Jumala asetti pienen ihmisen
suurelle kämmenelle
ja katsoi häneen hellästi
ja puheli hänelle:

Saat lähteä kauas maailmaan
luo köyhäin veljieni,
ja siellä, heidän keskellään
saat olla lähettini.

Saat olla heikkona väkevä
ja synneistä vapahdettu,
ja jokainen hyvä tekosi
on edeltä valmistettu.

OLET JUMALAN KÄMMENELLÄ
OLET JUMALAN KÄMMENELLÄ.

PRIITTA

M A A L I S - I L T A

On maaliskuu
ja ruskon raukean
saa jäinen hangen pinta,
pilven lonka,
kun luona tutun peltoaukean
seison ja katson
kuinka vanha honka
mustalla latvallansa
kuulakkuutta taivaan haroo
ja kuinka paju sinertyy
ja iltatähti vajoo
kajossa lännen
metsän tummaan syliin.

Mietin
surunsävyttämää ihanuutta
hetken hämärtyvän
niinkuin tämä tässä,
jossa maa ja taivas ovat yhtymässä
muruksi
ääretöntä ikuisuutta.

Pois hiipuu illan rusko
maalishämärään
kuun hauraan sirpin säteet
taittaa riite jään.
Yö lakeudella hiljaa hiipii
kyliin.

tane jokinen

SITÄ KULKUMIESTEN KAKSIPAikkaista EI ENÄÄ OLE

Olkikattoinen lato pellolla pikitien ja vanhan tien välissä. Ilmeisesti tarpeeton, purkutuomiolla oleva. Ladon päädyssä kivi. Kiven ja ladon päädyn välissä pihlajan alla selin pikitiehen vanha vinokattoinen. Ei taloa lähellä. Talojen lähellä ja häveliäästi vähän pillossahan nämä vinokattoiset tapaavat olla. Ei tämä. Tätä kulkumiesten kaksipaikkaista ei enää ole. En tunne sen aikaisempia vaihteita, mutta myöhemmät, häviämiseen johtaneet tunnen. Olinhan osasyylinen siihen minäkin. Oli siihen minua suurempiakin osasyyllisiä, mm. Suomen valtio armeijansa kautta.

Elokuun loppupuolella parisen vuotta sitten Pohjanmaan sotilaslääni järjesti alueellansa ilmavalvonnan kertausharjoitukset. Harjoituksiin osallistui tuhat miestä kolmesta ilmavalvontakomppaniasta. Meidän isokyröläisten alkukoulutus tapahtui Seinäjoen Törnävällä yhdessä sotilaspiirin muiden ilmavalvontajoukkojen kanssa. Alkukoulutuksen jälkeen hajaannuttiin maakunnan maastoon. Kuljetukset tapahtuivat yöllä kuorma-autoilla.

Me isokyröläiset tulimme Napueen Aarre Pertulan rinteessä olevan talon alle aamulla ennen kukon laulua. Kello lienee ollut siinä neljän hujakoilla. Unisina ja vilusta hampaat kalisten hypimme auton lavalta maahan ja aloimme purkaa lastia. Tavaraa oli tuhottomasti: teltta, kamiina, lyhty, lautoja, nauvoja, halkoja, kivääreitä, puhelimia, reppuja, vesitonkka, kenttämuonaa, ruokailuvälineitä. . .

Nyt oli äkkiä saatava valvonta-asema pysyyntyn. Äkkiä oli myös saatava yhteys "Ivakkiiin" Seinäjoen Jouppilanvuoreen. Osa miehistä alkoi rakentaa talon karjasuojan katolle valvontatornia, osa ryhtyi pystyttämään mäen alle pellon laitaa mahtavaa telttaa. Kun torni oli saatu katolle ja sinne valvonnassa tarpeelliset välineet, kun teltta oli pystyssä, kamiina paikoillaan ja kamiinassa iloinen tuli ja kun johtaja oli vedetty ja puhelinyhteys "Ivakkiiin" oli saatu, alkoi yksi toisensa jälkeen hiukan tuskaisena katsella ympärilleen. Turhaan se katselu oli, sillä talossa oli talon sisäinen, ei ulkoista. Naapurin vinokattoinen ei kyllä ollut kaukana, mutta esteitä oli: oja, aita ja nokkosia. Ylittämättömiä nämä esteet eivät olleet, mutta niitä olisi hiukan arveluttavaa ylittää: vinokattoinen oli parin ikäänntyneen tyttöihmisen. Siksi olisi saatava oma hököty.

Talon isäntä arvasi pulmamme. Hän ajoi teltan eteen traktorin ja sanoi: "Neljä viisi kaveria mukaan. Nyt haetaan tuolta metsän reunasta ladon takaa teille laitos. Se on pitkään ollut polttotuomiolla, tarpeeton hököty, kulkumiesten

käyttämä. Kun te ette sitä enää tarvitse ja se on tässä lähellä, se tulee hajotetuksi ja poltetuksi tuon kuivaajan pesässä."

Neljä kaveria hyppäsi traktorin kärryille ja niin mentiin peltotietä ja lehmihakaa. Kaurapellon poikki kahlattiin ladolle laitoksen luo. Se ei ollutkaan niitä keveimpiä, painoi kuin synti. Viisi miestä ei voinut sille juuri mitään. Nyt täytyi ruveta karjumaan teltalta apuvoimia. Juuri silloin tuli valvonta-asemamme ylitse ulisten neljä lentokonetta. Ne alkoivat kierrellä. Ne veivät mäellä olevien kavereiden kaiken huomion puoleensa, samaten meidän. Niin siinä sitten kävi, ettemme saaneet kutsumiamme apuvoimia — saimme lehmiä. Talon lehmät olivat tulleet aitaan tekemästämme aukosta kaurapeltoon, ja meidän täytyi ruveta juoksemaan niiden perässä.

Kun saimme lehmät hakaan takaisin, lähti kavereista nopein hakemaan vinokattoisen siirtämiseen tarvittavia apuvoimia. Vain yksi jäi asemallemme suorittamaan ilmavalvontatehtäviä, kaikki muut ähisivät vinokattoisen kimpussa. Se oli nyt kahden tukevan seipään varassa. Seipäiden kumpaisessakin päässä oli miehiä niin paljon kuin sopi. Hitaasti ja vaappuen laitos liikkui aaltoilevan viljapellon yli, ojan yli, toisen pellon yli. . . "Kyllä painaa. Katsoiko kukaan, ettei tuolla sisällä vain olla?" joku kysyi. Katsottu kaiketi oli, koskapa ei pysähdytty katsomaan.

Lopulta laitos saatiin onnellisesti traktorin kärryille. Ja niin lähdettiin. Hököty huojahelti huonoissa paikoissa arveluttavasti. Ei se sentään kaatumaan päässyt, kun miehiä oli sen jokaisella kulmalla ja sivulla. Hökötyksen annettiin olla kärryillä niin kauan, että ennätettiin kaivaa teltan taakse kuoppa, jonka päälle kopponen peräpäätä sitten asetettiin. Maasto ei tainnut olla oikein tasainen: laitos oli aika tavalla kierossa ja kallellansa. "Saa olla", päätettiin. Mutta isäntä oli toista mieltä: "Ei, pistetään se vain suoraan". Ja suoraan se pistettiin, vaikka töitä se teettikin.

Nyt yksi ja toinen huokaisi helpotuksesta ja ajatteli, että vaivat loppuvat tähän. Mutta eivät loppuneet. Isäntä sanoi: "Se on niin sikainen, että sen pitää siivota ja pestä". Mikäs auttoi: laitos luudittiin. Sitten talon kellarista tuotiin makeä alas letku, avattiin hana ja vettä tuli ja tulvi hökötyksen ovesta ja rakosista. Aurinko ei sentään pitkittänyt piinaamme: sen säteet työntyivät avoimesta ovesta kaksipaikkaisemme ja kuivasivat tuota pikaa siedettäväksi istunnon kannalta kriittisimmät paikat.

Vinokattoinen kaksipaikkaisemme oli kotoinen ja mukava. Se oli myös ahkerassa käytössä. Se

AUTIOKAPPELI

Kappeli pieni
jouluamuun herää
yksin.

On toki joskus
käsityksin
perheet käyneet
puiseen pyhäkköön.

Nyt jäätyneeseen säleikköön
vain lumikide herää
tuikkimaan

ja jäiset liljat
ikkunoissa kukkimaan
on käyneet
kylmyyteen

ja kuorin tyhjyyteen
soi henkäys
tuulen hiljaisen

ja tapulissa kellon malmisen
pakkashuuru
kai
soimaan sai.

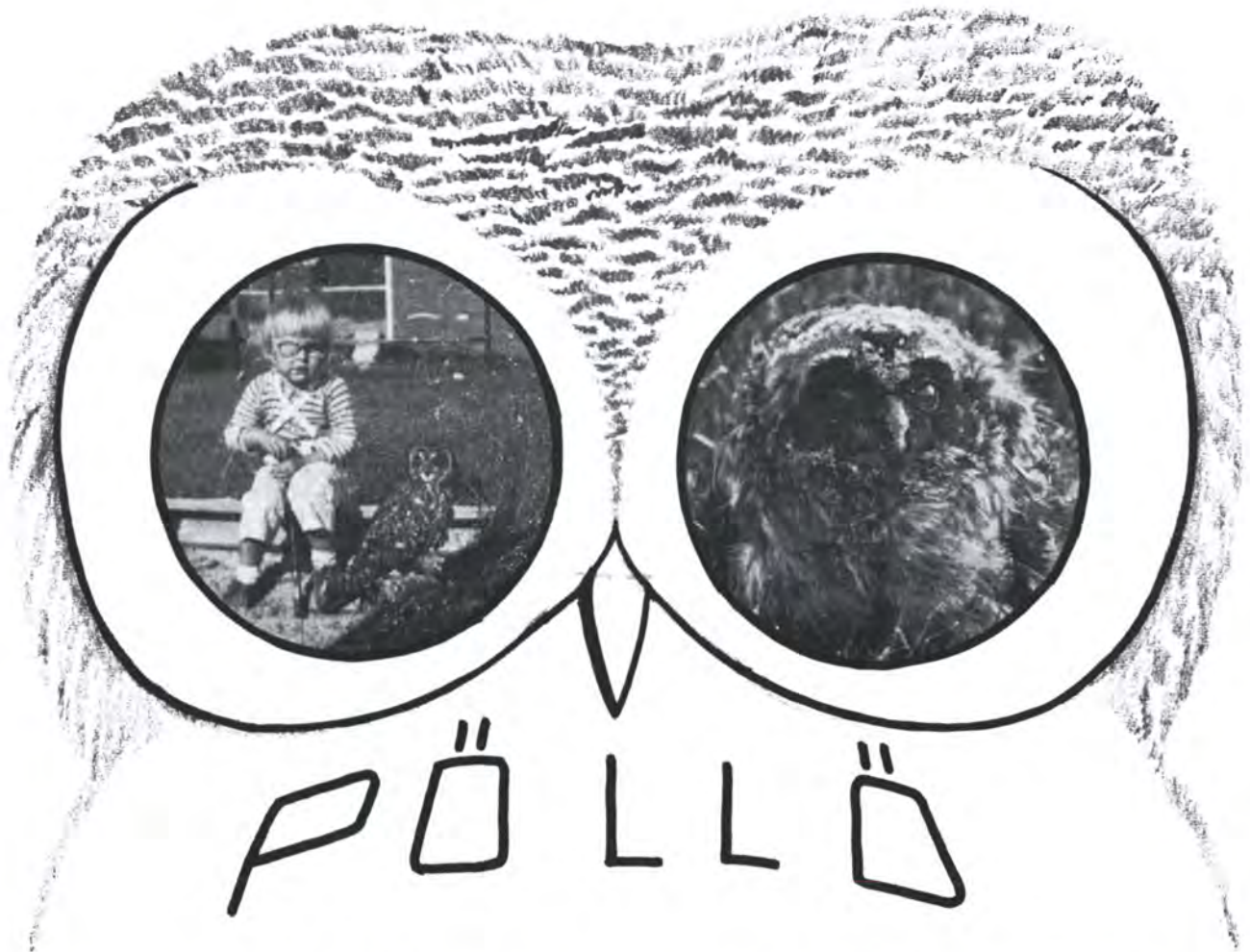
tane jokinen

oli teltan takana tarpeeksi etäällä ja tarpeeksi lähellä teltasta. Sen ovi ei oikein hyvin pysynyt kiinni, ja sen saranat narisivat tutusti.

Tätä kulkumiesten ja meidän ilmavalvontamiesten kaksipaikkaista ei enää ole. Ei enää ole ollut kahteen vuoteen. Kun elokuun kahdennenkymmenennen kuudennen päivän vastaisena yönä vuonna 1970 lähdimme paikalta kuorma-

autolla Seinäjoelle, kaksipaikkaisemme jäi yksin pimeyteen kököttämään. Sittemmin emme ole sitä nähneet. Sittemmin sitä ei ole tainnut nähdä kukaan. On vähän kaihoisa olo. Yhä. Minullakin. Kulkumiehillä se varmasti on vielä paljon kaihoisampi.

MAUNO VALTARI

ENO-KOIPELIINI ajeli metsätietä pakettiautollaan. Akkiä hän pysähdytti auton ja hyppäsi maahan. Keskellä tietä kyyhötti höyhenpallo, jonka yläosassa oli kaksi suurta silmäpalloa.

— Kenties haluatte peukalokyytiä? Eno-Koipeliini kysyi kohteliaasti. Höyhenpallo ei vastannut.

Vaitiolo on varmaankin myöntymisen merkki, tuumi Eno-Koipeliini, nosti höyhenpallon viereensä auton istuimelle, ja niin lähdettiin ajaa hyristelemään. Höyhenpallo tuntui olevan tyytyväinen. Keskustelussa selvisi, että se oli suopöllön poikanen, joka oli lähtenyt seikkailulle pesästään ja eksynyt. Nyt se oli matkalla suureen maailmaan.

Kotonaan Eno-Koipeliini sisusti pahvilaatikon heinillä tilapäisasunnoksi PÖLLÖ-PALLOLLE. Laatikko sijoitettiin vajan nurkkaan. Eno-Koipeliini toi myös ruokaa, mutta hiukan toisella tavalla kuin mihin Pöllö-Pallo oli tottunut kotonaan. Eno-Koipeliinilla oli kyllä nokka, mutta hän ei tarjonnut ruokaa nokallaan, kuten emo oli tehnyt. Siksipä Pöllö-Pallo ei ymmärtänyt avata omaakaan nokkaansa. Eno-Koipeliini asetti siis ruoan lattialle ja meni pois. Kun kaikki oli hiljaista, Pöllö-Pallo lyltersi tutkimaan, mitä se oikein oli joka oli jätetty lattialle. Se maistoi hiukan, eikä se ollut hullumpaa. Kupu tuntui kovin tyhjältä, ja Pöllö-Pallo söi kai-

Parin päivän kuluttua Pöllö-Pallo sai uuden asunnon pihanurmikolla. Asunnon seinät olivat rautalankaverkkoa. Niistä näki joka suuntaan mutta ei päässyt läpi. Eno-Koipeliini toi joka päivä ruokaa ja vettä. Iltaisin hän nosti Pöllö-Pallon nurmikolle tepastelemaan. Pöllö-Pallo hyväksyi Eno-Koipeliinin emokseen, söi ruokaa hänen kädestään ja kyyhötti tyytyväisenä olkapäällä. Eno-Koipeliini alkoi vähitellen totuttaa sitä pieniin lentohyppyihin, mutta ei se lentämään oppiminen niin kovin helppoa ole edes pöllönpoikaselle.

Eräänä päivänä, kun Pöllö-Pallo nuokkui verkkopesässään, tuli sitä kurkistelemaan outo otus. Sillääkin oli isot silmät, mutta ei se kuitenkaan ollut pöllö. Aluksi Pöllö-Pallo sihisteli ja kalisteli nokkaansa epäluuloisena. Näin hän yritti peloitella pois sitä isosilmää. Mutta otuspa ei mennytkään. Se vain kurkisteli verkon rakoista ja Pöllö-Pallo pyöritti päätään niin vihasti, että olisi sen luullut menevän sijoiltaan — mutta ei se mennyt kuitenkaan. Myöhemmin Pöllö-Pallo tuli tietämään, että otus oli ihmispoikanen jolla oli silmälasit ja että sen nimi oli MIKKO MIEHENPÄTKÄ. Linnunpoikanen ja ihmispoikanen olivat pian hyviä ystäviä.

Eräänä aamuna Eno-Koipeliini toi Pöllö-Palolle ateriaksi hiiren. Ah, miten ihanaa! Se oli Pöllö-Palolle todellinen nautinto. Hiiren pitkä

häntä vähän keikkui nokan ulkopuolella, kun muu osa oli jo menossa kupuun yhtenä suupalana. Sekös nauratti Mikko-Miehenpätkää. Pöllö-Pallo osasi myös hyvät ruokailutavat, kaiketi jo pöllöäidiltä opitut. Syötyään se oksensi siistin pallon, jossa olivat hiiren nahka ja häntä ja kaikki ravinnoksi kelpaamaton.

Kaupasta ostetun lihan ja hiiriherkkujen turvin Pöllö-Pallo kasvoi ja varttui ja iltaisissa len-toharjoituksissa kehittäi taitoaan. Eräänä iltana Eno-Koipeliini ja Mikko-Miehenpätkä pääsivät Pöllö-Pallon verkkopesästä, kuten tavallista. Lintu nostettiin pesän sadekatokselle. Pöllö-Pallo räpytteli siipiään. Äkkiä se tajusi, ettei se enää ollutkaan Pöllö-Pallo vaan ISO, VOIMAKAS PPÖÖLLLLÖÖ. Se levitti siipensä ja lensi läheiselle pellolle. Sinne se katosi, eikä tullut takaisin. Mikko-Miehenpätkä oli surullinen, kun oli menettänyt ystävänsä, mutta Eno-Koipeliini selitti, että verkkopesä oli isolle pöllölle jo liian pieni. Koska Pöllö nyt oli oppinut lentämään ja tuli toimeen itseksensä, sen oli päästävä etsimään sukulaisiaan.

Pari päivää myöhemmin, kun Mikko-Miehenpätkä istui hiekkalaatikossa leikkimässä, kuului suhahdus. Kas, siinähan se olikin, Pöllö-ystävä. Koko talon väki tuli tervehtimään palannutta ja Eno-Koipeliini tarjosi ruokaa. Pöllö lensi tutulle polvelle ja söi ahnaasti. Kun kupu oli täynnä, se istui tyytyväisenä ystäviensä ympäröimä-

nä, mutta ei suostunut kertomaan seikkailustaan.

Siitä lähtien Pöllö tuli joka ilta tervehdyskäynnille. Sille oli aina varattuna raakaa lihaa. Toisinaan se oli ahne, toisinaan taas maistoi vain kohteliaisuudesta muutaman palan. Hiirenmet-sästys pelloilla lienee silloin onnistunut. Syötyään se jäi seurustelemaan. Leikkiäkin se osasi: Kun Mikko-Miehenpätkä kuljetti ruohonkortta nurmikolla, pöllö hyppeli perään muka kortta tavoittelemaan. Kuten huomata voi, se osasi myös käyttäytyä arvokkaasti valokuvassa.

Joskus sattui, että piha oli tyhjä, kun Pöllö saapui iltahetkeä viettämään. Silloin se lenteli etsien ympäriinsä tai istuutui portaalle odottelemaan. Kerran Mikko-Miehenpätkä isänsä kanssa vei Pöllön autoajelulle. Se oli Pöllöstä vain hauskaa. Takaikkunasta se miettiväisenä katseli pois kiitäviä maisemia. Myöskin Eno-Koipeliinin kanssa se teki autoretken istuen ystävänsä olkapäällä.

Mikko-Miehenpätkä, Eno-Koipeliini ja muu väki muuttivat pois kesäpaikasta, missä Pöllö oli ollut perheenjäsenenä. Kun he myöhemmin siellä vielä kävivät, ei Pöllöä enää näkynyt. Ehkä se oli mennyt toisten pöllöjen luokse ja heidän mukanaan lähtenyt turistimatalle Ranskaan talvea viettämään. Mikko Miehenpätkä odottaa saavansa maisemakortin. Ehkä ei turhaan odotakkaan, sillä olihan se PPÖÖLLLLÖÖ.

PRIITTA

IHMEITTEN IHME

Kirjavassa munassa,
kuoren alla piilossa,
teki Isä Taivainen
pienen linnunpoikasen.

Munan rikkoi nokallaan,
kömpi ulos maailmaan.
Isän, emon hoidossa
varttui pesäkodossa.

Oman äidin suojassa,
pikku uima-altaassa,
teki Isä Taivainen
pienen, pienen ihmisen.

Sukelsi hän maailmaan,
pantiin koriin nukkumaan.
Isän, äidin hoidossa
varttui lapsuuskodossa.

PRIITTA

Piparipuuhat joulua lähellä

Äiti teki piparkakut
pim ja pam ja pom,
sitten pantiin uuniin
piks ja paks ja poks.
Kaikki kuusi piparkakkua
muuttuivat kauniin ruskeiksi,
maukkaiksi
ja rapeiksi.
Kun äiti niitä pöytään kantoi
ja meille niitä antoi
niin jouluaatto tuli
ja piparit suussa suli.

CHIA JOKINEN 7 v.

ISONKYRÖN JOULU 72 on yrittänyt saada yhteyttä nuorisoon. Kahdeksalle nuorelle henkilölle lähetettiin joulun viettoa koskeva kyselykaavake. Vain kaksi piti asiaa vaivan arvoisena. Toinen heistä palautti kyselykaavakkeen vastauksin varustettuna, toinen kirjoitti joulusta vapaamuotoisesti. Lehden toimitus ja varmaan myös lukijakunta muistavat näitä aktiivisia nuoria sydämellisin ja kiitollisin ajatuksin.

Mitä joulu minulle merkitsee

1: Miten joulua vietetään kodissasi?

Tavanomaisesti aattona koristellaan kuusi, käydään saunassa ja myöhemmin illalla vieraillee joulupukki. Jouluaamuna sitten mennään kirkkoon sitä mukaa kuin kukin jaksaa herätä.

Joulunpyhät menevät tavallisesti sukulaisissa vieraillessa ja sukulaisia kestitessä.

2: Mitkä näistä tavoista haluaisit säilyttää, mitkä muuttaa?

Joulukuusen koristelu, kylpeminen aattona ovat totutut tavat. Joulupukki ei enää olisi tarpeellinen. Lahjat voisi jakaa kukin itse. Aattona toivoisin luettavan jouluevankeliumia. Toivoisin myöskin, että joulun todellinen sanoma tulisi enemmän esille.

3: Onko tapanasi käydä joulukirkossa? Miksi?

On. Joulukirkko valaistuna pimeässä jouluaamussa on houkutteleva näky. Joulusanomaakin on hyvä käydä kuulemassa.

4: Onko joulunvietto sinulle juhla vai tapa?

Parista viime joulusta on tullut minulle juhla.

5: Mitä merkitsee päiväsankari, Jeesus, sinulle?

Paljon. Olen hänessä löytänyt perustan elämälleni. Ilman häntä olisin vain ihmisraunio, ja elämän perustuksien selvittyä itselleni, näyttää tulevaisuuskin jo valoisammalta, kuin ennen.

ANNE

Syksyisessä metsässä

Syksy — värikkäät lehdet ja vesilätäköt. Metsät hiljenevät lintujen muuttaessa kaukasiin maihin, rauhallisuus täyttää ilman. Lehdet leijailevat lempeän tuulen saattelemina polulle. Mättäät erottuvat punaisina puolukoista. Maa on kosteaa aamuksen kuuran jäljiltä. Polulla vesilätäköt välkähtelevät auringon säteiden osu-

Odotamme joulua, puhumme joulusta, valmistamme joulua — pieni lapsikin tuntee tuon sanan ja tajuaa sen merkityksen.

Joulun tapahtumiin kuuluu joulun seudun pikku-uurastajat, tontut. Punapukuiset, hiippalakkiset pukin apulaiset — kaikkien lasten ystävät. Joulupukki on nykyään keskeisin henkilö. Hänen saapuminen aattoiltana on koko juhlan ehdoton huipentuma — lahjoja lahjoja...

Tuskinpa kukaan osaa kuvitella joulua ilman joulukuusta. Se on jokaisessa perheessä keskeisin koriste.

Tämä on nytäkättä! Missä on joulusanomasi ydin; Vapahtaja? Onko Hän vain vanhanaikainen käsite, joka on romutettu ja unohdettava?

Ei Jeesus ole vanha. Hän on joka päivä sama: ihmeellinen, rakastava Jeesus. Ja häntä me emme saa unohtaa!

Kiireisinä ja työntäyttäminä ihmisinä olemme kireitä ja haluttomia. Meillä on kiire. Kiire jononkin.

Hei, kuka muistaa, millaista on rauha? Rauha sisimmässäsi? — Jos sinulla ei sitä ole, pyydä, että Jeesus tulisi asumaan sydämeesi. Saat rauhan. Tänä jouluna muista joulun merkitys: Jeesus Kristus.

"ILOITSE TÄNÄÄN, HUOMENNA, AINIAAN!
JOULUNA JUMALA SYNTYI IHMISTÄ VAPAH-
TAMAAN".

(JAAKKO HAAVIO)

KALA-55

essa niiden pintaan. Koko metsä on kuin raikas, värikäs paratiisi.

Siellä hiljaisuudessa voi ajatuksen antaa levätä. — Jostain kuuluu kuitenkin vielä linnunviserrys. Se tuo mieleen kesän, riemu täyttää sydämen. Tahtoisin vain kuunnella, kuinka lintu ylistävät elinympäristöään. — Ajatuksissani yritän saada selvää, miten metsä voidaan saada noin värikkääksi ja silti harmaaksi? Aivan kuin vastaukseksi lentää lintu viereeni hennolle oksalle. Minusta tuntuu, kuin se yrittäisi kertoa jotakin. Syvennyn kuuntelemaan, mutta vastusta en silti voi varmasti erottaa. Ymmärrän kuitenkin, että on joku korkeampi, joka pitää huolen linnuista ja muista metsän eläimistä.

Nousen, lähden kulkemaan polkua pitkin pois päin metsästä, sillä alkaa sataa. Lehdistä putoilee pisaroita harvaksen. Vesilätäköt soittavat uutta melodiana. Astuessani niihin, katkeaa hetkeksi musiikki, mutta sen jälkeen se soi yhä kirkaampana.

Metsässä vietän useat hetket. Siellä hiljaisuudessa katoavat masentavat ajatukset. Sinne voi paeta maailman menoa. Sinne ei kuulu nykykaisten koneiden melu. — Siellä on kuin linnassa, jossa taivas on kattoon, ja jossa aika on pysähtynyt monia vuosia sitten.

SYSIS

AJATUKSIA LAHDEN TAKAA Vuonna -72

On vuosi 1971. Vain pari viikkoa aikaa Jouluun. Posti saapuu — lehtiä, kirjeitä — mainoksia — ja kapea, pitkäinen paketti Suomesta. Kotimaasta!

Hajamielisenä avasin sen — ja edessäni oli "Isonkyrön Joulu -71" Silmäilin sen ensin yleispiirtein, vaan pian tuli esiin tuttuja nimiä, tuttuja kuvia. Luin lehden uudelleen ja uudelleen kannesta kanteen — suurella mielenkiinnolla. Tuli heti mieleeni että voisikohan kirjoittaa tähän lehteen ja esiintuoda ajatuksia, joita olen tuuminut useammankin kerran. Juuri tällainen lehti olisi paras yhteys kotimaan ja "siirtolaisen" välillä, — tehokas ja tarpeellinen puolin ja toisin.

Ajatukset siirtyivät taakse päin ajassa — kuin kuvanauhana tuli esiin tapahtumia vuosien takaa. Suuria muutoksia on tapahtunut senjälkeen kun lähdin Ruotsiin noin 30-vuotta sitten. Muutoksia, jotka ovat koskeneet meitä itsekutakin — yleisesti ja henkilökohtaisesti — olosuhteista riippuen. On saanut vastaanottaa jokaisen päivän iloineen ja suruineen ja koittaa tehdä parhaansa — kaikesta huolimatta.

"Eteenpäin on elävän mieli" — sanoo sananparsi ja se tuli esiin jatkaessani lukemista. Oli mielenkiintoista huomata, että elämä on mennyt edistyneen eteenpäin siellä kotona, huolimatta sotavuosien jälkeisistä vaikeista ajoista. Ja sen olen itsekohtaisesti saanut todeta joka kerta kun olen ollut tervehtimässä siellä kotona, Isossakyrössä. Aina on ilmestynyt jotain uutta sitten edellisen kerran. Tyydytyksellä on tämän saanut todeta!

Kuinka monen monta kertaa näiden vuosien aikana ovat ajatukset siirtyneet sinne kotimaahan. On kaihomielin muistellut menneitä huolettomia aikoja ihan lapsuudesta asti, silloin kuin elämä oli huoletonta, ilman mitään vastuuta. On ajatellut ensinnäkin omaisiaan ja monia ystäviään ja itsekunkin elämänkohtaloa. Ihminen joka ei ole asunut oman maan rajojen ulkopuolella, ei tiedä mitä on olla "siirtolainen". Joskin on hyvät olot ja viihtyy hyvin sekä työssään että yksityiselämässään, niin kuitenkin ovat ajatukset aina siellä kotona. Pitkät matkat eroittavat ja monta kertaa tuntuu kuin eläisi jossain yhteyden ulkopuolella. Aika on kovin kiinteää —stressattua— mitään ei saa ilmaiseksi, vähemmän täällä kuin siellä kotonakaan. Työtä saa tehdä ja kovasti, jos haluaa pysyä ajan tasolla. Vaatimukset ovat suuret, molemminpuolin. Vaan onhan suomalainen kuuluisa työteliäisyydestään ja sen takia kovin haluttua työvoimaa.

Mutta vaikeuksia on monia. Olen ollut yhtey-

dessä monien kymmenien suomalaisten kanssa näiden 30-vuoden aikana. Monia olen koittanut auttaa tavalla tai toisella, useimmiten on saanut tuntea riittämättömyytensä. Siirtolaisella on itsekullakin niin monenlaisia vaikeuksia edessään. Suurimpana syynä on ollut kielivaikeudet, taloudelliset- ja perheasiat, asunto- ja koulutus- kysymykset, sairaudet, sopeutuminen uusiin olosuhteisiin y.m. Käsitakseni on, että moni suomalainen on jättänyt kaikki siellä kotona, syystä tai toisesta, ja matkustanut tänne summanmutikassa, ilman että on ottanut tarpeeksi selkoa olosuhteista tai asunnosta ja työmaasta, ja niin ovat vaikeudet kohdanneet jo portilla.

Omassa työssäni, alihoitajattarena sairaalassa, joudun useammankin kerran toimimaan tulkkina, mikä ei ole helpointa. Joutuu tulkkamaan niin monia erilaisia asioita ja juuri tällöin olen tullut huomaamaan ne kaikki erilaiset vaikeudet, joita siirtolainen saa osalleen. Suurimpana syynä on kielentaidon puute, tulee helposti väärinkäsityksiä puolin ja toisin, kun ei ymmärrä toisensa kieltä. Tulkin täytyy osata esiintuoda asiat yksinkertaisesti ja helppotajuisesti ja samalla asiallisesti, niin että molemmat asiakkaat saavat ne tiedot joita tarvitaan.

Sopeutuminen tšekäläisiin olosuhteisiin on toinen suuri vaikeus. On vaikea saada yhteyttä vieraskieliseen ympäristöön ja työkavereihinsa juuri kielenkäytön puutteessa. Moni siirtolainen eristäytyy ja pitää yhteyttä vain omaa kieltä puhuvien kanssa. Se on suuri virhe, johtuen sopeutumisvaikeuksista. Sopeutuminen on mielestäni suurin vaatimus jokaiselle siirtolaiselle. Alussa on aina vaikeuksia jokaisessa uudessa paikassa. Mutta "kyllä kissa kynnet löytää kun puuhun pitää" ,sanoo sananlasku. Ja suomalaisella sisulla tapaa kaikki järjestyä parhain päin, kun itsekin yrittää.

Olisi paljonkin esiintuomista, vaan lopetan nyt ja toivon hyvää jatkoa tälle lehdelle. Toivon saavani sen niinkauan kuin se ilmestyy.

Toivomukseni on myös, että te siellä kotimaassa ette unohda meitä "siirtolaisia", sillä kaikesta huolimatta me olemme suomalaisia, joskin jokapäiväinen elämämme on täällä lahden takana.

Lidköping 22. 10. -72

LAHJA LARSSON.

J.K. Lehden toimitus kiittää ilahtuneena tästä ruotsinsuomalaisesta puheenvuorosta, joka saapui, kun Isonkyrön Joulu -72 oli jo osittain painettu.

SANASTO

Amerikansuomalaisillakin on oma murteensa, jossa englantilaisia sanoja käytetään suomalaisittain. Tästä näyte viereisessä pikku tarinassa:

Mooli	Ostoskeskus
Saapata	Suorittaa ostoksia
Sauveri	Suihku
Kitti	Lapsi
Tamppu	Kylpyamme
Prekfasti	Aamiainen
Kaara	Henkilöauto
Raittaamaan	Ajamaan
Träfiikki	Liikenne
Aksidentti	Kolari
Toi	Lelu
Fania	Hauskaa
Hoorssi	Hevonen
Kändimasiina	Karamelli-automaatti
Sentti	1/100 dollari
Kändi	Karamelli
Finni	Suomalainen
Kielinen	Amerikkalainen
Prikleijari	Muurari
Leipuri	Sekatyömies
Japi	Työmaa
Maami	Äiti
Lanssi	Ruoka-aika
Restöräntti	Baari ravintola
Oortata	Tilata
Hämpörkki	Hampurilainen
Frensfraissi	Ranskalainen peruna
Strooperi pai	Mansikka piirakka
Finistää	Lopettaa
Leit	Myöhä
Suutata	Osoittaa
Pussata	Työntää
Draivei	Pihatie
Tinksi	Tavara
Mani	Raha

Siirtolaisen joulu-ostokset

On lumeton joulukuun aamu. Taivas on pilvetön ja on se päivä jolloin päätimme lähteä oikein koko porukalla moolille saappaamaan. Nousimme aamulla varhain ja itse otin sauverin ja kitit pantiin tamppuun. Sitten oltiinkin jo valmiita lähtemään. Syötyämme prekfastin hyppäsimme kaaraan ja lähdimme raittaamaan moolia kohden. Matkalla oli träfiikkiä melkoisesti ja nähtiinpä siinä yksi aksidenttikin kaiken kiireen keskellä. Päästyämme kauppaan kitit halusi ensin päästä toi-osastolle jossa heille kyllä riittikin fania. Siellä oli jos jonkinlaista kaaraa, hoorssia ja paljon muutakin. Pienin löysi kändimasiinan ja ei auttanut muutakuin antaa sentti, että saatiin suu täyteen kändiä ja päästiin jatkamaan matkaa. Kiersimme ympäri moolia ja ostimme joululahjoja niin että aivan pahaä teki. Näimme muutamia tuttuja Finniäkin siellä ja tulihan siinä vastaan jokunen tuttu kielinenkin. Yksi prikleijari ja leipuri jotka oli kerran samalla japilla mun kanssa. Maami ei kyllä niitä tuntenut. Tulihan siinä sitten lanssi-aikakin ja menimme yhteen restöränttiin ja oorattiin pari hämpörkkiä ja frensfraissia sekä jälkiruuaksi strooperi pai. Sitten finistimme loput saappaamiset. Rupesi jo olemaan niin leit, että lähdimme suuttaamaan kotia kohti. Kaara oli täynnä erilaisia tinksiä ja kaikki manit oli haaskattu. Fiilattiin vähän pahalle niitten luusattujen manien takia. Ajateltiin että jouluhan on vain kerran vuodessa. Matka kotiin meni melkosen mukavasti ei nähty muuta kuin pari mustaa poikaa pussaamassa kaaraa. Päästyämme omaan draiveihin kitit oli jo niin väsyneitä ettei tarvinnut muuta kuin panna petille ja vetää plänketit korville. Itse ajoin vielä kaaran kraatsiin ja sekkasin ovet ja ikkunat jonka jälkeen olin myös itse reti konttimaan omaan petiruumaan. Oli se sellainen reissu, että olisin voinut työntää ainakin kymmenen tuntia enkä olisi ollu likikään niin taior kuin tämän retken jälkeen. Sattuu sen kestää kunhan ei vain tuu tavaksi.

So long, GEORGE

Fiilata	Tuntea
Luusata	Menettää
Peti	Sänky
Plänketti	Peitto, Huopa
Kraatsi	Autotalli
Sekata	Tarkastaa
Reti	Valmis
Petiruuma	Makuuhuone
Työntää	Tehdä työtä
Taior	Väsynyt
Sattuu	Ehkä
So long	Näkemiin
George	Yrjö

Matkalla maahanpanijaasihiin

Heta-mumma seisoo porstuas pyhätaikki yllä ja vahtas peilistä muatuansa. Ei se mumma plaannu peilin eres seisokella, mutta ny oltihin lähros hautajaasihiin ja siksi piti kattua, jotta naama oli varmasti puhras, jakoos suaras ja huivinnurkat tasan. Tuvasta kuuluu veren loisket. Aatu-paappa siälä kans oli pesemäs ittiänsä, saatei sekään halunnu tuhruusella naamalla maahanpanijaasihiin lähtiä. Paappa oli vasta justihin tullu hevoosta asettamasta, ja oli vielä aiva arkikletuus, vaikka mumma jo takki yllä orotteli. Mumma huakas ja lähti hiljaksensa klynkkäämähän poomia kohri, johna se Tamma hoijakan eres orotteli. Mumman kulku oli vähä hirasta, soli kevähällä katkaassu jäätikös jalkansa, ja kipiä ja kankia soli rumaanen viäläki. Mumma pääsi parahiksi hoijakan tyä, kun jo paappa tullaviuhtoo peräs. Hoijakan istuumelle pääseminen oli mummalle vähä tyälästä, mutta pääsi se kumminkin, kun paappakin punttas. Itte se hyppäs korvalle istumahan köykäästä kun poijanklopit, ja niin sitte lähretihin nytkyttele-mähän.

Oli herttijee komia syksyynen päivä. Aurinko pläsitti kirkkahasti, mutta kumminkin oli jo ilmas kylmä ja kirpiä haju. Puut olivat varistanehet enimmät lehtensä ja pelot kahtapualin tiätä oli jo osasta fältätty. Vainaja, jota ny oli lähretty saattelemahan, ei ollu kovan likinen, nuaruuren aikaanen tuttu vain mumman kotokylästä. Siksi Heta jaksoo nauttia koriasta ilmas-ta ja siitakin, jotta ny kumminkin oli päästy aijoos matkahan. Ja iloosen näköösiä olivat vastahantulijakki. Tuas tuli krannin isäntä, huikas "Päivää" ja kattoo naama ilooses virnistykses paapan päälle. Niin, soli lauhkian luantoonen, tua faari, hyvis väliis soli ikänsä ollu kran-nien kans, miätiskeli muari. Tuli niitä muitakin, tuttuja ja tuntemattomia, käyren, pyrällä tai hevoosella. Tutut tervehteli iloosesti ja viarahakki kattoo hymyssuin. Kyllä se kaunis ilma vain teköö jokahitten miälen hyväksi, tuumaali mumma.

Oli jo ajaa körötely niin pitkälle jotta oltihin lähestymäs kirkonkylää. Mutta ny mumma havaatti, jotta kaikki iloosennäkööset vastahantuloivat luuras vain paapan päälle, aiva niinku ne ei olis mummaa huamannukkaa. Ei Heta siitä loukkaapunu eikä sitä minään imehenä pitäny. Kyllähän Heta sen tiäsi, jotta Aatu oli viäläkin komia poika ja suararyhtinenkin, vaikka jo seittemät kymmenet painoo hartioota. Kyllä sen korvalla kehtas istua könnätä ja omaksensa tunnustaa. Piti lopuksi oikeen ittekin kääntyä kattomahan, jotta kuinka komialta se Aatu oikein näyttikään kirkkoverhoosnansa siinä hoijakan istuumella. — Ja sitte Heta kiljaasi kimmillä äänellä, jotta Tammakin peljästy ja lähti laukkaamahan.

— Pirätä se hevoonen! kirkuu mumma.

— No, heti kun saan! ärjäsi paappa. — Mitä sä rupiat huutamahan, mennähän tästä viälä ojahan.

— No, koita sitte! voihkii mumma.

— Kuinkas mä päähäni katton? jahkaasi paappa ja sai Tamman tasaantumahan käymä-jalkahan.

— No, koit sitte! voihkii mumma.

Paappa haparootti toisella kärellänsä päätän-sä ja sitten se sanoo äkäästä: "Ptruu!" ja hevoonen pirättyy. Aatu kattoo hölmönä käte-hensä, ja siinä paistoo paapan rauska ja pas-kaanen tallilakki.

— Sä unohrit sen päähäs!

— Joo, mä unohrin sen päähäni.

— Mitä nyt tehrähän?

— Joo-tuata-tairetahan pyärtää kotia.

— Mutta ei meirän passaa olla pois niistä hautajaasista, saarahan päällemmä Mattilaasten ikuuset vihat.

— Meinaakko sä, että mun pitää tällä mösäl-lä tulla?

— Ei ikinä tualla mösällä — eikä ilmankaa, paletuus viälä koko knuppi ja menis se loppuki järkiriapu. ja olis siinä ainaki ihmisillä naurunsa pitelemistä, kun miäs tulis mustis verhoos ja kalju paljasna ajellen kirkonmäjellen.

— Mitä ny sitte tehrähän, ei sitä ny voira sil-liseksi tähänkään jäärä?

Kun siinä sitte aikansa funteerattihin, niin päätettihin, jotta tallilakki pääs ajettaas takaa-sin kotia, ja siältä mentäas sitte oikopäätä suru-taloohin, kun oli saatu päähän ihmiseltään lakkia. Maaailman naurut oli ny siihen asti kes-tettävä, siitä ei pääsny yli eikä ympäri. Paappa oli tiukan näköönen ja mumma kattoo vain Tamman takapualta, kuinka se poukkooli hoi-jakan särmiän eres, kun hevoonen mennäravas kotua kohre niin kovaa kun pääsi. Jos se vähä-kää hiljenti, niin paappa antoo suittenperillä lautaasille.

Lääkärin koivukujan kohoras tuli onneksi vas-tahan poijanpoika pyrällä klihraten. Poika pantihin asialle vaihtamahan tallimösää pyhä-hattuhun. Kotti tryykäs matkahan niin kun kil-papyrääliä olumpialaasis ja Faari hyppäs maa-han ja antoo Tamman hamuulla ojanpyärtä-nööltä lakastunutta heinää. Muari kattoo para-haksi istua siinä, mihnä oli. Selkä tähen päin oleeltihin. Mummalla olis ollu vähä puhumista, mutta hillitti halunsa kun arveli, jottei Aatu olis oikeen kärsiny kuunnella. Heta oli aina osottanu olevansa hyvä pualiska myätä ja vas-toonkäymisis, ja oli nykki sitämukaa.

Vihroon se häjyyskotti tormas mutkan takaa paapan musta kirkkohattu käres — ja niin läh-rettihin taas kiirättämähän kohti kirkkomäkiä

Kotiseututietoveikkaus

(Valitse kolmesta vaihtoehdosta mielestäsi oikea. Mikäli saat 3 oikein, tietosi ovat keskinkertaiset. 8 oikein, tiedät paljon muutakin, kirjoita tai kerro tietojasi muillekin.)

1. Minä vuonna valmistui Reinilän koskeen betonisilta	v. 1920
v. 1922
v. 1924
2. Mistä on löydetty m.m. bysantilainen kultaraha? (Leo I, 457—474)	Leväluhta
Pukkila
Tuomaanmäki
3. Minä vuonna Orisbergin rautaruukki perustettiin?	v. 1769
v. 1679
v. 1676
4. Miltä ajalta on peräisin Tuomaanmäen kalmisto?	Kampakeraamiselta-
Vasarakirves-
pronssiajalta
5. Leväluhdan hautaukset ovat ajoitetut?	v. 600 j.Kr.
v. 300 j.Kr.
v. 800 j.Kr.
6. Isonkyrön vanhan kirkon seinämaalaukset valmistuivat?	v. 1560
v. 1650
v. 1470
7. Minä vuonna käytiin Napuen taistelu?	v. 1596
v. 1714
v. 1918
8. Ylistaro erosi viimeisenä Isonkyrön emäseurakunnasta, mutta milloin?	v. 1859
v. 1895
v. 1821

8. v. 1859
7. v. 1714
6. v. 1560
5. v. 600 j.Kr.
4. Pronssiajalta
3. v. 1676
2. Pukkila
1. v. 1920

KOTISEUTUTVETVEIKKAUS OIKEAT VASTAUKSET

tuhatta ja sataa. Kun päästiin perille ja mumma oli saatu onnellisesti alaha hoijakasta, alkoo hautausmaalta justihin kuulua "Sun haltuus rakkas".

— Tuu ny mun peräsnäni! sanoo mumma, ja lähti ontumahan kohri piäntä hökkeliä, johna seisoo präntättynä jotta "Miehille" ja "Naisille". — Ei mulla oo ainakaa tuanne asiaa, huakas paappa, mutta tuli kumminkin nöyrää peräs.

— Ei mullakaan, sanoo mumma, — mutta täs ei ny muut konstit auta.

Siältä ne sitte tallusteli hauralta tulovan saatoväjen joukkohon. — "Jaa ootta te kumminkin täällä, mä en oo enemmän sattunu havaatte-

Mistä kauppias tiäsi..?

Vuosisadan vaihteen aikoihin ja vielä pitkän aikaa myöhemminkin eli ja vaikutti Isossakyrössä Vilho Luoma-niminen leipuri, jota pitäjäläisten kesken sanottiin yksinkertaisesti vain Luoma-pakariksi. Hän asui ja harjoitti liikettään ensin kirkkotien varrella sijainneessa vanhassa, matalassa rakennuksessa, kunnes rakennutti samalle paikalle uuden ja upeamman, joka sittemmin on palvellut monet vuosikymmenet Väinölän liiketalona.

Tämä Luoma-pakari oli kovasti arvonsa tunteva mies. Niinpä hän esimerkiksi vaati, että asiakkaiden tuli häneen putiikkiinsa astuessaan ottaa lakin päästänsä. Ellei niin tapahtunut, hän huomautti asiasta sanoen: Onko lakis munnia, kun ei sovi pois ottaa?

Kerran "Väkkärin Jussi", koiranjuonistaan tunnettu velikulta, teki kuitenkin pakarille kepposen. Hän todellakin laittoi lakkiinsa kaksi kannamunaa, ja kun pakari teki tavanomaisen kysymyksensä, hän otti lakin päästään, jolloin ne tietenkin putosivat lattialle. Minkälaisin seuraus, sen voivat lukijat arvata.

Viatonta naamaa näytellen ja suurta hämmästystä teeskennellen Jussi kysäisi: — Kas, mistä porvari tiäsi? Sanoi ja lähti pois, jättäen "moskan" pakarin itsensä siivottavaksi.

Tarina ei kerro, vieläkö pakari tämän jälkeen vaati asiakkailtaan pään paljastamista. — *M.*

mahan. Luulin jo, jotta teillä on ollu muita kii-ruhia," toimitti Mattilan Santra, vainajan kaukaanen sukulaanen.

— Oommahan me täällä, sanoo Heta. — Mutta kun mua rupes pyytämähän, niin Aatu lähti kattomahan, jotten mä vain kuuppaa mihinkää, kattos, mullon tua koipi vielä niin kankiana, kun siitä meni mennykevännä luu aiva eree poikki.

Ja taas istuttiin hoijakas ja mentihin surutalua kohri pitkäs jonos. Aatu - paappa nosti vapahan kätensä ja sipaasi kirkkohattuansa. Ja olihan se sinä.

PRIITTA

KULUNUT VUOSI 1972 VALOKUVAN JUHLAVUOSI

Suomalainen valokuva täytti tänä vuonna 130 vuotta.

Tänä valokuvan juhluvonna olemme pitäneet kolmen ARPS-valokuvaajan yhteisnäyttelyä "Valokuvia taiteena."

Samassa juhlakohinassa liikkeemmekin Isossakyrössä ehti täyttää 15 vuotta.

TOIVOTAMME HYVÄÄ JOULUA

Valokuvaamo K. J. MIELTY

Isokyrö puh. 43 248

HYVÄÄ JOULUA ja
ONNELLISTA UUTTA VUOTTA!

**Autoliike
ESKO LEPPINEN**

43 021

HYVÄÄ JOULUA ja
ONNELLISTA UUTTA VUOTTA!

A. LUOTO

43 262

TOIVOTAMME HYVÄÄ JOULUA ja
ONNELLISTA UUTTA VUOTTA!

RINTA-JOUPIN AUTOLIIKE

Tervajoki 75 142, Vaasa 14 980

Öljyt, polttoaineet, renkaiden myynti ja tasapainoitus, auto- ja maatalouskonekorjauksia, kolarikorjaukset ja maalaukset

Laen Autohuolto- ja -korjaamo

Isokyrö – Puh. 43 237

Rakennusliike Tauno ja Tuure Lapiolahti

RAKENTAA URAKALLA JA LASKUUN ISOSSAKYRÖSSÄ JA LÄHIYMPÄRISTÖSSÄ

PUH. 43 179

JYLLINKOSKEN SÄHKÖ OY

ISOSSAKYRÖSSÄ:

Piiriesimies A. VIRTA puh. 43 142

Pääkonttori Kurikka puh. 52 400

JOULUHERKUT LAITTAAN..

POHJANKYRÖN - Lehti

Isokyröläästen joulupukki
kulukoo sielä sun täälä,
mutta lahajat se ostaa

KYRÖNMAAN PUKINEESTA

Puh. 43069

Asiantuntevaa liike- ja maatalous-
kirjanpitoa palvelua

TILITOIMISTO S. HARJUNPÄÄ

Isokyrö 43 125, 43 370, Laihia 70 470

LEHTOLAN AUTOKOULU

Isokyrö 43 156, Laihia 70 247

Kurssit alkaa joka toinen maanantai
klo 17.00.

TERVETULOA JOULULAHJAOSTOKSILLE

KIITÄMME KULUNEESTA VUODESTA
JA TOIVOTAMME
HYVÄÄ UUTTA VUOTTA!

TERVAJOEN KELLO

Tervajoki 75 117

Vielä ehditte
saada jouluksi
VASTA
tynnörisaunan,
jossa saa makoiset
Joululöylyt.

HYVÄÄ JOULUA ja
ONNELLISTA
UUTTA VUOTTA

Eero ja Anneli Jaakonmäki

Lehmäjoki 964/44 244

Kuljetusliike E. Lepistö Oy

Kuljetuksia linjalla

VAASA – JYVÄSKYLÄ

Tavara-asetat:

Jyväskylä 17 844

Vaasa 11 380, 15 265

Seinäjoki 22 105

Isokyrö 43 038

Matkustajakoti ja Baari

N A P U E

puh. 43 157

- mukavia huoneita
- maistuvaa ruokaa
- virvokkeita
- grilli

Toivottaa

HYVÄÄ JOULUA ja
ONNELLISTA UUTTA VUOTTA
vanhoille ja uusille asiakkaille.

**KYRÖNMAAN
MAATALOUSKESKUS**

Isokyrö 43 156

HYVÄÄ JOULUA ja
ONNELLISTA UUTTA VUOTTA!

**Orismalan
Kemikalio ja Kukka**

44 677

Vakuutus palvelua

Vakuutusosakeyhtiö

POHJOLA

Vaasan konttori puh. 242 300

Tervajoen Autosähkö

P. LEINONEN puh. 75 262

Mm. moottorin tarkistusta ja autojen
testausta ajanmukaisin mittarein.

KARJAN KASVATTAJAT

Maan Liha Oy:n ostoasiamies

ASKO MUNKKI

Tervajoki 75 246

HYVÄÄ JOULUA ja
ONNELLISTA UUTTA VUOTTA!

SILTA-BAARI

43 279

T:mi A. LEHTO

Elintarvikkeita, tekstiilejä ym.

Merikaarto Holttila puh. 74 777

PUKUTEOLLISUUS OY

<p>KIITÄMME KULUNEESTA VUODESTA JA TOIVOTAMME HYVÄÄ JOULUA JA ONNELLISTA UUTTA VUOTTA</p> <p>NUUJAN KAUPPA 43 198</p>	<p>HYVÄÄ JOULUA ja ONNELLISTA UUTTA VUOTTA!</p> <p>Kemikalio – Tekstiili LIISALA 43 031</p>
<p>HYVÄÄ JOULUA ja ONNELLISTA UUTTA VUOTTA!</p> <p>Kujalan Dieselkorjaamo 44 561</p>	<p>HYVÄÄ JOULUA ja ONNELLISTA UUTTA VUOTTA!</p> <p>Isosaaren Kukka ja Asuste 43 148</p>
<p>Meidän matkatoimisto</p> <p>POLARIS OY Hovioikeudenpuistikko 13, Vaasa, puh. 16 600</p>	<p>HYVÄÄ JOULUA ja ONNELLISTA UUTTA VUOTTA!</p> <p>Isonkyrön Radio V. Ollikainen 43 227</p>
<p>HYVÄÄ JOULUA ja ONNELLISTA UUTTA VUOTTA TOIVOTTAA JOULULEIVONNAISINEEN</p> <p>HAKOMÄEN LEIPOMO Vähäkyrö 74 097</p>	<p>Joulupukin konttiin kengät ja laukut</p> <p>VÄSTIN KENKA- KAUPASTA Isokyrö, puh. 43 160</p>
<p>ISONKYRÖN APTEEKKI 43231</p>	<p>HYVÄÄ JOULUA ja ONNELLISTA UUTTA VUOTTA!</p> <p>T:MI J. A. KEKO 75 109</p>
<p>HYVÄÄ JOULUA ja ONNELLISTA UUTTA VUOTTA!</p> <p>Orismalan Talouskauppa 44 581</p>	<p>HYVÄÄ JOULUA ja ONNELLISTA UUTTA VUOTTA!</p> <p>A. K. Sarpo Tieliikenne Oy</p>
<p>HYVÄÄ JOULUA ja ONNELLISTA UUTTA VUOTTA!</p> <p>KEMIKALIO E. KOMSI puh. 43 151</p>	<p>HYVÄÄ JOULUA ja ONNELLISTA UUTTA VUOTTA!</p> <p>Vaasan Kiitokuljetus Oy 43 299</p>
<p>HYVÄÄ JOULUA ja ONNELLISTA UUTTA VUOTTA!</p> <p>Isonkyrön Osuusmeijeri 43 039</p>	<p>KAIKISSA VAKUUTUSASIOISSA</p> <p>Pohjankyrön Palovakuutusyhdistys Toimitusjohtaja Pentti Kalliomaa Toimisto: Kerrostalo I, puh. 43 315</p>

Metallialan tehdas

VALTA-ALA OY

Puh. 964/44 682

Kaikki teräsrakenteet säiliöt, siilot,
koneistustyöt y.m.

Uutena yrittäjänä toivotamme kai-
kille

HYVÄÄ JOULUA ja
ONNELLISTA UUTTA VUOTTA!

Autojen huolto- ja korjausta,
polttoaine- ja tarvikemyynti,
sekä viihtyisä ruokailupaikka.

Autohuolto ja Kahvio

K. Kettula

Isokyrö – Puh. 43 205

J. Harjunpää & Kumpp Ky

Isokyrö puh. 43 125

PUSKUTRAKTORI JA TÄRYJYRÄ
URAKOINTIA

valitse

Vrittäjän vakuutus

KESKINÄINEN YHTIÖ

Seinäjoen konttori

Keskuskatu 11, puh. 22 012

P. S A A R I

J O U L U P U K I N

T A V A R A T A L O

ISOKYRÖ ● PUH 43 344

ISONKYRÖN SEMENTTIVALIMO

Valmistaa ja myy kaikkea alaan kuuluvaa.

Myös sementtimassaa saatavana.

**KIITÄMME KULUNEESTA VUODESTA JA TOIVOTAMME
HYVÄÄ JOULUA JA ONNELLISTA UUTTA VUOTTA**

ISOKYRÖ PUH. 44068
TERVAJOKI puh. 75 133, 75 137

KIITTÄEN KULUNEESTA
VUODESTA
TOIVOTAMME ASIAKKAILLEMME
HYVÄÄ JOULUA JA
MENESTYKSELLISTÄ
UUTTA VUOTTA

Kyrönmaan Osuuspankki

PARHAAT JOULUHERKUT
TEIDÄNKIN PÖYTÄÄN MYY:

HATTUNEN

Isokyrö puh. 43 190

**VOITTE ITSE
KIRJOITTA
HALUAMANNE
SUURUISEN
SETELIN**
*Kun
Teillä
on*

**KÄYTTÖTILI
KANSALLISPANKISSA**
Sillä maksatte ostokset ja palvelukset koska vain.

KANSALLISPANKIN siellä
aina
ystävä **KÄYTTÖTILI**

**Voimakasaromista
Costaricaa!**
tänään

1/2 KG

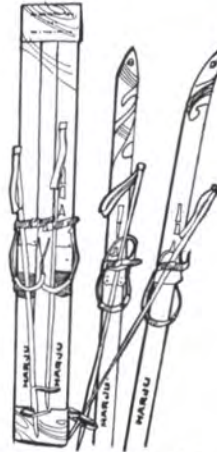

Pukinkonttiin suomalaista.Rautiasta.

OPA-kattila ruostumaton-
ta terästä. Tilavuus 2 lit-
raa. Kaksi korvaa joihin on
hyvä tarttua. Tyylikäs ja
käytännöllinen muotoilu
sopii vaikkapa joulupu-
ron keittoon.
ERIKOISHINTAAN 29:50
mk.

Pikku hiihtäjille kovaan
käyttöön HARJU-sukset
Lasten suksipaketti
ERIKOISHINTAAN 105,
120 cm 29:— mk, 135,
150 cm 33:— mk.

TARU-nukenvaunut. Sirot ja van-
kat. Herkästi rullaavat, joten
pienikin lapsi jaksaa niitä työn-
tää.
Kokoon taitettavat, koppaosa ir-
roitettavissa.
ERIKOISHINTAAN 53:— mk.

Teräs

AVOINNA 1. 12. läht.
ark. 8—20
lauant. 8—16

UNION-HUOLTO

MIKKO LOUKO

Tervajoki

Puh. 75 229

HYVÄÄ JOULUA ja
ONNELLISTA UUTTA VUOTTA!

KAMPAAMO Raija Melanen

Isokyrö 43 147

SOON SILLÄ LAILLA

JOTTA ME TYKKÄÄMME MYYRÄ TEILLE VAIN HYVIÄ TAVAROOTTA
ME KUN TAHAROMMA JOTTA TE OLISITTA MEIHIN TYYTYVÄÄSIÄ JA TULISITTA AI-
NA TOISTEKKIN. JA NIINHÄN TE OOTTA TULLUKKIN.

VANHIMMAT TEISTÄ JO 56 VUOREN AJAN.

SE ON MEILLE SUURI LUOTTAMUKSEN OSOITUS JA KANNUSTAA MEITÄ AINA
VAIN KEHITTÄMÄÄN LIIKETTÄMME TEIDÄN HALUAMAANNE AJANMUKAISEEN
SUUNTAAN.

**HYVÄÄ JOULUA JA ONNELLISTA UUTTA VUOTTA
1973 TOIVOTTA A TEILLE**

Kettulan kauppahuone ja henkilökunta

Karoliini ja sen emännät

seinänvalloittajat

kestävää
kauneutta
seinillenne
296 erilaista-
tulkkaa
valitsemaan
omaan
kotiinne

Winter tapetit

**→ KETTULAN
KAUPPAHUONE**

Rauhallista
Joulua ja
Onnellista
Uutta Vuotta

toivottaa

 ISONKYRÖN SÄÄSTÖPANKKI

K A U P P A P A I N O

Puh. 252348 Teollisuustalo, Vaasa, Suvilahti

 — *L A A T U A*
— *N O P E U T T A*
— *E D U L L I S E S T I*

Hinta 5:—

KAUPPAPAINO, Vaasa 1972